

博士論文（要約）

論文題目 ボリス・パステルナーク『ドクトル・ジヴァゴ』における
モチーフの構造研究

氏 名 梶山 祐治

凡例

本論文の書簡を含むパステルナークの全テキストは、*Пастернак Б.Л. Полное собрание сочинений с приложениями: в 11 т. М. 2003-2005* による。本論で全集というときは、この版を指す。本文では、引用文の直後に（ ）で巻数・頁数を、それぞれローマ数字、アラビア数字で示した。『ドクトル・ジヴァゴ』引用の際は、第4巻からのものであることは省略し、本文では頁数のみ記す。本文の翻訳は筆者自身の訳を用い『ドクトル・ジヴァゴ』の翻訳に当たっては、ボリス・パステルナーク（江川卓訳）『ドクトル・ジバゴ（上・下）』新潮文庫、1989年；ボリース・パステルナーク（工藤正廣訳）『ドクトル・ジヴァゴ』未知谷、2013年を参考にした。それ以外の翻訳で参照した文献については、折にふれて注記する。

『ドクトル・ジヴァゴ』の編・章は【編-章】のように略記する。たとえば、第6編第8章は、【6-8】と表記する。

日本語引用文中の〔中（前、後）略〕、ロシア語引用文中の [...] で示した部分は、筆者（引用者）による省略である。

外国人名などのカタカナ表記はほぼ慣例に従った。

目次

序章

0-1. はじめに	1
0-2. 『ドクトル・ジヴァゴ』 先行研究史	
0-2-1. 出版史	1
0-2-2. 伝記研究・回想録	3
0-2-3. 『ドクトル・ジヴァゴ』 研究史	5
0-3. 本論文について	
0-3-1. 「モチーフ」 および 「プロット」 の意味するものについて	8
0-3-2. 本論の目的・意義	10
0-3-3. 本論の構成	11

第1章. モチーフ機能とプロット解釈

1-0. 四大のモチーフ	13
1-1. 火のモチーフ	
1-1-1. 火のイメージ	15
1-1-2. 火＝明かりのモチーフ	18
1-2. 空気のモチーフ	
1-2-1. 空気とラーラ	21
1-2-2. 空気とジヴァゴの関係	23
1-2-3. 空気のモチーフを用いたプロット解釈	27
1-3. 大地のモチーフ	
1-3-1. 空気＝ラーラにとっての大地	31
1-3-2. プロット面での大地のモチーフ	35
1-4. 水のモチーフ	
1-4-1. スチヒーヤおよび創造行為の象徴としての水	38
1-4-2. 人間関係の変化の象徴としての水	45

第2章. 意味の変化するモチーフ

2-0. 未来のモチーフ	55
2-1. 期待される未来（第1編から第3編）	57
2-2. 変質する未来（第4編から第14編）	61

2-3. 到来する未来（第 15 編から第 16 編）	69
2-4. 主人公死後の未来（第 17 編）	75
第 3 章. モチーフがつくる舞台	
3-0. 演じることのモチーフ	83
3-1. 詩作品に見られるシェイクスピアの表象	84
3-2. 初・中期散文作品における演じることのモチーフ	
3-2-0.	88
3-2-1. 『アペレスの線』（1915）の舞台空間	89
3-2-2. 演じる者の欺瞞と真実——『トゥーラからの手紙』（1918）	97
3-2-3. 『物語』のドラマとドラマ形式の「物語」	101
3-3. 『ドクトル・ジヴァゴ』のセノグラフィー	
3-3-1. 演じる少女ラーラ	105
3-3-2. 『演技』というジヴァゴの原稿	113
3-4-3. ハムレットを演じる主人公	116
第 4 章. 父と母のプロット	
4-0.	123
4-1. 『ドクトル・ジヴァゴ』の父と子	126
4-2. 『盲目の美女』、『空路』における父子	133
4-3. パステルナークの作品における母と父	
4-3-1. パステルナーク作品における女性性・母性	139
4-3-2. 『ドクトル・ジヴァゴ』の母と父	150
終章	156
参考文献一覧	159

本論文の全部は、5年以内に単行本等の形で出版予定であるので、全文を公表することができません。

参考文献一覧

【一次文献（姓のアルファベット順）】

Пастернак Б.Л. Полное собрание сочинений с приложениями: в 11 т. М. 2003-2005.

Пастернак Б.Л. Собрание сочинений: в 5 т. М. 1989-1991.

Пастернак Б.Л. Стихотворения и поэмы: в 2 т. Л. 1990.

Пастернак Б.Л. Стихотворения и поэмы. М. 1988.

Fleishman, L., Harder, H., Dorzweiler, S. eds., *Boris Pasternaks Lehrjahre: Neопубликованные философские конспекты и заметки Бориса Пастернака: в 2 т.* Станфорд. 1996.

【事典・辞書（姓のアルファベット順）】

Словарь современного русского языка: в 17 т.

Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: в 4 т. М. 1987.

Павлович Н.В. Словарь поэтических образов: На материале русской художественной литературы XVIII-XX веков. в 2 т. М. 1999.

狩野昊子『ロシア語の比喩・イメージ・連想・シンボル事典——植物』日ソ、2007年。

川口喬一・岡本靖正編『最新文学批評用語辞典』研究社出版、1998年。

武田勝彦・川端香男里監修『基本文芸用語辞典』荒竹出版、1980年。

福田陸太郎・村松定孝『新編 文学用語辞典』こびあん書房、1987年。

セルギョヴィチ、ビェリコフ・オレクサンドル監修、ユーラシアセンター編『ウクライナ語辞典』ベスト社、2012年。

ファーバー、マイケル（植松靖夫訳）『文学シンボル事典』東洋書林、2005年。

プリンス、ジェラルド（遠藤健一訳）『物語論辞典』松柏社、1991年。

【ロシア語文献（姓のアルファベット順）】

Абашев В.В. Марбург 1916 года: от места к тексту // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 111-118.

Абашев В.В. Место и текст. Заметки о стихах, написанных во Всеволодо-Вильве // Любовь пространства...: Поэтика места в творчестве Бориса Пастернака. М. 2008. С. 43-68.

Абашев В.В. Письма «Начальной поры» как проект поэтики Пастернака // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 3-7.

Абашев В.В. Путешествие с доктором Живаго: Борис Пастернак в Пермском крае. СПб. 2010.

Абашев В.В. Урал как предчувствие: заметки о геопоэтике Бориса Пастернака // Вопросы

- Литературы. № 4. 2008. С. 125-144.
- Абашев В.В., Фирсова А.В.* Всеволодо-Вильва и ее окрестности. СПб. 2011.
- Абашев В.В., Масальцева Т., Фирсова А.В., Шестакова А.* В поисках Юрятина: Литературные прогулки по Перми. Пермь. 2005.
- Абуашвили А.* Пастернак и Грузия // Вопросы Литературы. № 1. 1998. С. 336-346.
- Азадовский К.М.* Рильке и Россия: Статьи и публикации. М. 2011.
- Акимова А.* «Уроки английского»: изучение языка как способ постижения инокультуры // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 338-350.
- Александрова В.А.* Ранняя проза Пастернака // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 190-203.
- Аллен Л.* Литературные реминисценции Гоголя у Пастернака и Гумилева // Этюды о русской литературе. Л. 1989.
- Амурский В.И.* Тень маятника и другие тени: Свидетельства к истории русской мысли конца XX – начала XXI века. СПб. 2011.
- Анисова А.* К истории творческих взаимоотношений Б. Пастернака и Н. Асеева // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 190-205.
- Артемова М.* «Дом Пастернака» во Всеволод-Вильве // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 351-356.
- Арутюнова Б.* Звук как тематический мотив в поэтической системе Пастернака // *Флейшман Л.С.* (ред.) Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak. Станфорд. 1989. С. 238-270.
- Афанасьев А.Н.* Живая вода и вешее слово. М. 1988.
- Афанасьев А.Н.* Поэтические воззрения славян на природу: в 3 т. М. 1995.
- Афиани В.Ю., Томилина Н.Г.* «А за мною шум погони...» Борис Пастернак и власть. Документы. 1956-1972 гг. М. 2001.
- Ариас-Вихиль М.* Борис Пастернак и Парижский конгресс писателей в защиту культуры (1935) в свете новых архивных материалов // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 301-323.
- Баевский В.С.* История русской поэзии. 1730-1980. Компендиум. Изд. 5-е. М. 2013.
- Баевский В.С.* Темы и вариации. Об историко-культурном контексте поэзии Б. Пастернака // Вопросы литературы. № 10. 1987. С. 30-59.
- Баевский В.С.* Пастернак. В помощь преподавателям, старшеклассникам и абитуриентам. М. 1997.

- Баевский В.С.* Б. Пастернак – лирик: Основы поэтической системы. Смоленск. 1993.
- Баевский В.С.* Пушкин и Пастернак: К постановке проблемы // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 222-243.
- Баевский В.С.* Пушкинско-пастернаковская культурная парадигма. М. 2011.
- Бак Д.П.* «Доктор Живаго» Б.Л. Пастернака. Функционирование лирического цикла в романном целом // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 10-12.
- Бальони Э., Речина А.* Восприятие творчества Б. Пастернака в современной Италии // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 269-274.
- Баранович-Поливанова А.А.* «Мирами правит жалость...»: К нескольким параллелям в романах «Доктор Живаго» и «Идиот» // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 245-272.
- Белавина Е.* Судьбы неоднозначности при переводе: Пастернак и Верлен // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 229-238.
- Белая Г.А.* Дон Кихоты революции – опыт побед и поражений. М. 2004.
- Белинский В.Г.* Гамлет, принц датский. // Полное собрание сочинений в 13 т. М. 1953-59. Т. 2. 1953. С. 424-436.
- Белинский В.Г.* Гамлет. Трагедия В. Шекспира, перевод А. Кронеберга // Полное собрание сочинений в 13 т. Т. 8. С. 187-192.
- Белинский В.Г.* Гамлет. Трагедия В. Шекспира. перевод А. Кронеберга // Полное собрание сочинений в 13 т. Т. 8. С. 263-269.
- Белинский В.Г.* «Гамлет», драма Шекспира. Мочалов в роли Гамлета // Полное собрание сочинений в 13 т. Т. 2. С. 253-345.
- Белинский В.Г.* Драматические сочинения и переводы Н.А. Полевого // Полное собрание сочинений в 13 т. Т. 6. С. 667-673.
- Белинский В.Г.* Некролог П.С. Мочалова // Полное собрание сочинений в 13 т. Т. 10. С. 390-392.
- Белова Т.Н.* Роман Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго» в англоязычных исследованиях 80-х годов // Вестник Московского университета. Сер. 9. Филология. № 6. 1993. С. 11-26.
- Бельская Л.Л.* Цикл Б. Пастернака «Петербург» и «петербургский текст» в русской поэзии начала XX века // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 16-19.

- Бертнес Ю.* Христианская тема в романе Б. Пастернака «Доктор Живаго» // Евангельский текст в русской литературе XVIII-XX веков: Сборник научных трудов. Петрозаводск. 1994. С. 361-377.
- Блок А.А.* Полное собрание сочинений и писем в 20 т. Т. 2. 1997.
- Бобрик М.* «Тут все дело в тоне». Б. Пастернак «За книгой» (1956) – R.M. Rilke «Der Lesende» (1901) // *Безродный М., Богомолов Н., Лавров А.* (сост.) Россия и запад: Сборник статей в честь 70-летия К.М. Азадовского. М. 2011. С. 86-99.
- Бобров С.П.* О Б.Л. Пастернаке // Воспоминания о Борисе Пастернаке. М. 1993. С. 59-66.
- Богомолов Н.А.* «Красавица моя, вся статья...»: Александр Галич и Борис Пастернак // *Флейшман Л.С.* (ред.) Eternity's Hostage II; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004. Станфорд. 2006. С. 436-449.
- Боков В.Ф.* Собеседник роц // Воспоминания о Борисе Пастернаке. М. 1993. С. 347-352.
- Большакова А.Ю.* Деревня как архетип: от Пушкина до Солженицына // Вестник российского гуманитарного фонда. № 1. М. 1999. С. 316-328.
- Борисов В.М.* Имя в романе Бориса Пастернака «Доктор Живаго» // «Быть знаменитым некрасиво». Пастернаковские чтения. Вып. 1. М. 1992. С. 101-109.
- Борисов В.М.* Река, распахнутая настежь. К творческой истории романа Бориса Пастернака «Доктор Живаго» // *Пастернак Б.Л.* Доктор Живаго. М. 1989. С. 409-429.
- Борисов В.М., Пастернак Е.Б.* Материалы к творческой истории романа Б. Пастернака «Доктор Живаго» // Новый Мир. № 6. 1988. С. 205-248.
- Бройтман С.Н.* А. Блок в «Докторе Живаго» Б. Пастернака // Поэтика русской классической и неклассической лирики. М. 2008. С. 257-267.
- Бударагин М.* История и любовь («Магдалина (II)» в контексте романа «Доктор Живаго») // Вопросы литературы. № 5. 2004. С. 239-250.
- Бурдина С.В.* «Я» и мир в лирике Б. Пастернака конца 10-х начала 20-х годов // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 20-24.
- Бузов С.Г.* Игры смыслов у Пастернака. М. 2011.
- Бузов С.Г.* Инверсирование волшебной сказки в «Докторе Живаго» // Новый филологический вестник. № 4 (27). 2013. С. 7-34.
- Бузов С.Г.* Интерференция сказки и былины // *Тюна В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 342-366.
- Бузов С.Г.* «Повесть о двух городах» Ч. Диккенса в «Докторе Живаго» Б. Пастернака // Русская Литература. № 2. 2004. С. 90-134.

- Бушман И.Н.* О ранней лирике Пастернака // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 204-224.
- Бушман И.Н.* Пастернак и Рильке (Из работы на тему «Немецкая поэзия и творчество Пастернака») // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 233-239.
- Быков Д.Л.* Борис Пастернак. М. 2008.
- Ваксман С.И.* Путеводитель по Юрятину. Пермь. 2005.
- Верхолотова Е.* Циклообразующие связи в «Стихах о войне» Б. Пастернака // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 155-158.
- Воротынцева К.А., Тюпа, В.И.* Повседневность и катастрофа // Тюпа В.И. (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 139-155.
- Васильев И.Е.* Поэзия Б. Пастернака 10-20-х годов (к проблеме содержательности художественной формы) // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 25-20.
- Венцелова Т.* Собеседники на пиру: Литературоведческие работы. М. 2012.
- Вигильянская А.В.* Хронотоп дороги в романе Б. Пастернака «Доктор Живаго» // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 222-230.
- Вильмонт Н.Н.* Борис Пастернак. Воспоминания и мысли. М. 1989.
- Витт С.* Мимикрия в романе «Доктор Живаго» // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 188-221.
- Власов А.С.* Дар живого духа (Стихотворения Б. Пастернака «Август» и «Разлука» в контексте романа «Доктор Живаго») // Вопросы литературы. № 5. 2004. С. 216-238.
- Власов А.С.* «Явление рождества» (А. Блок в романе Б. Пастернака «Доктор Живаго»: тема и вариации) // Вопросы Литературы. № 3. 2006. С. 87-119.
- Воинов А.Д.* К вопросу о художественном времени в поэзии Б. Пастернака // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 31-36.
- Врон Р.* Знак близнецов: Опыт интерпретации первого сборника стихов Пастернака (пер. с англ. М.Л. Гаспарова) // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 334-354.
- Вуйцяк-Марек М.* Пастернак и Польша: Первая публикация «Доктора Живаго» // *Флейшман Л.С.* (ред.) The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago. Станфорд. 2000.

- С. 142-155.
- Гаев А.Г.* Б.Л. Пастернак и его роман «Доктор Живаго» // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 20-44.
- Газизова А.* Традиции Л. Толстого в романе Б. Пастернака «Доктор Живаго» // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 66-73.
- Галоци К.* «Театр» в «Апеллесовой черте» Бориса Пастернака // *Dissertationes Slavicae*, XIX. Материалы и сообщения по славяноведению. Szeged. 1988. С. 279-296.
- Галушкин А.* Сталин читает Пастернака // *Флейшман Л.С.* (ред.) В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник. Станфорд, 2000. С. 38-65.
- Гардзонио С.* Борис Пастернак и поэма в прозе Андрея Белого «Глоссолалия» (Размышления над стихотворением «Степь») // *Russian Literature* 41-4. 1997. С. 451-460.
- Гардзонио С.* Италия: реальный и идеальный топос в поэтике Бориса Пастернака, несколько замечаний о рассказе «Апеллесова черта» // *Абашиев В.В.* (ред.) Любовь пространства...: Поэтика места в творчестве Бориса Пастернака. М. 2008. С. 79-86.
- Гардзонио С.* «Сестра моя жизнь» Б. Пастернака и наследие св. Франциска Ассизского // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life."* Станфорд. 1999. С. 66-75.
- Гардзонио С.* 1958-й год – год Пастернака // *Флейшман Л.С.* (ред.) В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник. Станфорд. 2000. С. 221-233.
- Гардзонио С., Реччия А.* (сост.) «Доктор Живаго»: Пастернак, 1958, Италия. М. 2012.
- Гаспаров Б.М.* Временной контрапункт как формообразующий принцип романа Пастернака «Доктор Живаго» // *Литературные Лейтмотивы: Очерки русской литературы XX века.* М. 1994. С. 241-273.
- Гаспаров М.Л., Подгаецкая И.Ю.* Пастернак в пересказе: сверка понимания // Новое литературное обозрение. № 46. 2000. С. 163-177.
- Гаспаров М.Л.* Очерк истории русского стиха. М. 1984.
- Гаспаров М.Л.* Поэтика Пастернака в культурно-историческом измерении (Б.Л. Пастернак и О.М. Фрейденберг) // Сборник статей к 70-летию проф. Ю.М. Лотмана. Тарту. 1992. С. 366-384.
- Гаспаров М.Л.* Рифма и жанр в стихах Бориса Пастернака // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 63-70.
- Гаспаров М.Л., Подгаецкая И.Ю.* Четыре стихотворения из Сестры моей – жизни: сверка понимания // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life."*

- Станфорд. 1999. С. 150-166.
- Гачева А.* Пастернаковский след в воспоминаниях Елены Берковской «Судьбы скрещенья» // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 215-225.
- Гершензон М.О.* Гольфстрем. М. 1996.
- Гибиан Д.* Леонид Пастернак и Борис Пастернак: Poleмика отца и сына // Вопросы литературы. № 9. 1988. С. 104-130.
- Гинзбург Л.Я.* О лирике. М. 1997.
- Гинзбург Л.Я.* О раннем Пастернаке // Мир Пастернака. М. 1989. С. 41-45.
- Гистер М.* «Как трагик в провинции драму Шекспирову»: Об одной аллюзии в «Марбурге» Пастернака // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life."* Станфорд. 1999. С. 185-192.
- Гистер М.* Мифология, фольклор и мифологическое сознание в Докторе Живаго // *Russian Literature*. LXXI-III/IV. 2012. С. 343-370.
- Гистер М.* Мотивы Достоевского в стихотворении Пастернака «Марбург» // Литературное обозрение. № 4. 1996. С. 55-61.
- Гладков А.К.* Встречи с Пастернаком. М. 2002.
- Глебов Ю.* «Свеча горела на столе» (Юрий Андреевич Живаго как поэтическая индивидуальность: заметки к теме) // *Russian Studies*. № 1. 1994. С. 228-234.
- Горелик Л.Л.* Диккенсовский подтекст в романе Б. Пастернака «Доктор Живаго»: революция «в вековом прототипе» // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Eternity's Hostage II: Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004.* Станфорд. 2006. С. 375-395.
- Горелик Л.Л.* «Катилина» А. Блока и роман Б. Пастернака «Доктор Живаго» // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 34-49.
- Горелик Л.Л.* «Миф о творчестве» в прозе и стихах Бориса Пастернака. М. 2011.
- Горелик Л.Л.* Роман в стихах Бориса Пастернака «Спекторский» в контексте русской литературы. Смоленск. 1997.
- Горелик Л.Л.* Семиотические проблемы Жени Люверс: К характеристике образа Пастернака // *Ермоленко Г.Н., Ливанова М.В., Романова И.В.* (ред.) *Пушкинско-пастернаковская культурная парадигма: Итоги исследования в XX веке: Материалы научной конференции.* Смоленск. 2000. С. 101-112.
- Горелов П.Г.* Размышления над романом // Кремнистый путь: Книга литературно-критических статей. М. 1989. С. 93-125.

- Грек А.Г.* Об одном случае «мифопоэтической» этимологии у Бориса Пастернака // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи, публикации и воспоминания II. М. 2013. С. 129-147.
- Григорьев В.П., Иванова Н.Н., Некрасова Е.А. и Северская О.И.* Идиостиль Пастернака // *Очерки истории языка русской поэзии XX века: Тропы в индивидуальном стиле и поэтическом языке.* М. 1994. С. 70-75.
- Гримова О.А.* Жанровое совеобразие романа // *Тюна В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 308-342.
- Гриффитс Ф.Т., Рабинович С.Дж.* Третий Рим: Классический эпос и русский роман (от Гоголя до Пастернака). СПб. 2005.
- Даль Е.* Некоторые особенности звуковых повторов Бориса Пастернака. Goteborg. 1978.
- Данилова О.* Пермь. Летопись города. 1723-2013. Пермь. 2013.
- Де Микелис Ч.Дж.* Рецепция Бориса Пастернака в Италии до публикации «Доктора Живаго» // *Флейшман Л.С.* (ред.) *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago.* Станфорд. 2000. С. 88-98.
- Дмитриева Н.А.* Из история неокантианства в России // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Eternity's Hostage II; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004.* Станфорд. 2006. С. 467-547.
- Дюма А.* Путевые впечатления. В России. в 3 т. М. 1993.
- Емельянова И.И.* Пастернак и Ивинская. М. 2006.
- Ерохин А.* На территории совести: (О романе Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго») // В мире книг. № 4. 1988. С. 13-16.
- Жиличева Г.А.* Интерференция повествовательных инстанций // *Тюна В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 104-125.
- Жиличева Г.А.* Особенности фокализации // *Тюна В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 126-139.
- Жиличева Г.А.* Тайники, завесы, покровы, откровения // *Тюна В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 211-230.
- Жирмунский В.М.* Теория литературы. Поэтика. Стилистика. Л. 1977.
- Жолковский А.К.* Блуждающие сны и другие работы. М. 1994.
- Жолковский А.К.* Грамматика любви (шесть этюдов) // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 132-151.

- Жолковский А.К.* О заглавном тропе книги «Сестра моя жизнь» // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life"*. Станфорд. 1999. С. 26-65.
- Жолковский А.К.* Поэтика за чайным столом и другие разборы. М. 2014.
- Жолковский А.К.* Поэтика Пастернака: Инварианты, структуры, интертексты. М. 2011.
- Жолковский А.К.* Три переключки между «Доктром Живаго» и стихами до 1940 года // Вопросы литературы. № 1. 2014. С. 350-359.
- Жолковский А.К.* «Чтоб фразе рук не оторвало...»: матросский танец Пастернака // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 119-137.
- Зайцев Б.К.* Пастернак в революции // Писатель и время. Сборник документальной прозы. М. 1991.
- Зайцев Б.К.* Путь (о Пастернаке) // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 16-19.
- Заславский О.Б.* О «Воздушных Путиях» Б. Пастернака: Семиотика Мира, Враждебного Человеку // *Russian Literature*. 31. 1992. С. 99-131.
- Зингерман Б.И.* Театр Чехова и его мировое значение. М. 2001.
- Иванов В.Вс.* «Доктор Живаго» и Нобелевская премия (отрывки из книги воспоминаний «Перевернутое небо») // *Флейшман Л.С.* (ред.) *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago*. Станфорд. 2000. С. 18-37.
- Зоркая Н.М.* Кино. Театр. Литература: Опыт системного анализа. М. 2010.
- Иванов В.Вс.* К истории поэтики Пастернака футуристического периода // *Зайонц Л.О.* (сост.) «На меже меж Голосом и Эхом». Сборник статей в честь Татьяны Владимировны Цивьян. М. 2007. С. 9-30.
- Иванов В.Вс.* Пастернак: Воспоминания. Исследования. Статьи. М. 2015.
- Иванов В.Вс.* Хронотопы творческой биографии Б.Л. Пастернака // *Абашев В.В.* (ред.) *Любовь пространства...: Поэтика места в творчестве Бориса Пастернака*. М. 2008. С. 18-36.
- Иванова Н.Б.* Борис Пастернак: Времена жизни. М. 2007.
- Иванова Н.Б.* Пастернак и другие. М. 2003.
- Иванова Н.Б.* Пересекающиеся параллели : Борис Пастернак и Анна Ахматова // *Знамя*. № 9. 2001. С. 173-186.
- Ивинская О.В.* В Плену Времени. М. 1972.
- Ивинская О.В., Емельянова И.И.* Годы с Пастернаком и без него. М. 2007.
- Исаев С.Г.* Литературно-художественные маски: Теория и поэтика. СПб. 2012.
- Йенсен П.А.* «Сады выходят из оград...»: Некоторые наблюдения над явлением времени в

- стихотворениях Юрия Живаго // *Флейшман Л.С.* (ред.) В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник. Станфорд, 2000. С. 155-170..
- Йованович М.* Пастернак и Бродский (К постановке проблемы) // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 305-323.
- Каган Ю.М.* Об «Апелессовой черте» Бориса Пастернака // Литературное обозрение. № 4. 1996. С. 43-50.
- Каганович Б. А.А.* Смирнов и пастернаковские переводы Шекспира // Вопросы литературы. № 2. 2013. С. 20-71.
- Кадзияма Ю.* Незаконченная утопия: «Слепая красавица» Б.Л. Пастернака // Дни аспирантуры РГГУ. В. 2. Ч. 1. 2013. С. 96-103.
- Кадзияма Ю.* Образ воды в творчестве Б.Л. Пастернака («Февраль. Достать чернил и плакать!..», «Повесть» и «Доктор Живаго») // Новый филологический вестник. № 4 (27). 2013. С. 54-63.
- Казмирчук О.Ю.* Стихотворение Б.Л. Пастернака «Единственные дни» как завершение книги «Когда разгуляется» // Новый филологический вестник. № 3 (10). 2009. С. 38-41.
- Каминская Н.* Жил-был художник в несвободе // Культура. 2007, 13-19 декабря. № 49.
- Карлинский С.* Пастернак, Пушкин и океан в поэме Марины Цветаевой «С моря» // *Флейшман Л.С.* (ред.) Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak. Станфорд. 1989. С. 46-57.
- Катаева Т.* Другой Пастернак: Личная жизнь. Темы и вариации. Минск. 2009.
- Кац Б.А.* Пробужденный музыкой // Музыка в творчестве, судьбе и в доме Бориса Пастернака: Сборник литературных, музыкальных и изобразительных материалов. Л. 1991. С. 5-36.
- Кацис Л.Ф.* Борис Пастернак и «шекспировские силы» на «культурном фронте» холодной войны. К предыстории «нобелевского скандала» // Вопросы литературы. № 6. 2014. С. 56-96.
- Кацис Л.Ф.* Диалог: Юрий Живаго – Михаил Гордон и русско-еврейское нео-кантианство 1914-1915 гг. (О возможных источниках еврейских эпизодов «Доктора Живаго») // *Флейшман Л.С.* (ред.) В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник. Станфорд. 2000. С. 206-220.
- Кацис Л.Ф.* К поэтическим взаимоотношениям Б. Пастернака и О. Мандельштама // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 267-287.

- Кацис Л.Ф.* Маяковско-Пастернаковские эпизоды в «Путешествии в Армению» и «Разговоре о Данте» Осипа Мандельштама (К проблеме «вторая проза» «первых поэтов») // *Russian Literature*. 41-4. 1997. С. 465-482.
- Кацис Л.Ф.* Несколько иудейских комментариев к статье С. Гардзонио «Борис Пастернак и поэма в прозе Андрея Белого «Глоссолалия» (Размышления над стихотворением «Степь»)» // *Russian Literature*. 41-4. 1997. С. 461-464.
- Кацис Л.Ф.* Смена парадигм и смена Парадигмы: Очерки русской литературы, искусства и науки XX века. М. 2012.
- Кацис Л.Ф.* «Вся степь, как до грехопадения...» (Лермонтов, Достоевский, Розанов в «Сестре моей – жизни» Б. Пастернака) // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life."* Станфорд. 1999. С. 76-87.
- Кириллова И.* Типы выражения философии природы в лирике (на примере творчества поздней Ахматовой и позднего Пастернака) // *Кобринский А.А.* (ред.) *Русская литература XX века: итоги столетия. Сборник трудов международной научной конференции молодых ученых.* СПб. 2001. С. 125-130.
- Кирибаум Г.* «Валгаллы белое бино...»: Немецкая тема в поэзии О. Мандельштама. М. 2010.
- Кичева (Романова) И.В.* Почему кремировали Юрия Андреевича Живаго? // *Русская поэзия XX века.* Смоленск. 1992. С. 31-33.
- Клинг О.* Влияние символизма на постсимволистскую поэзию в России 1910-х годов. М. 2010.
- Ковтунова И.И.* О поэтических образах Бориса Пастернака // *Григорьев В.П.* (ред.) *Очерки истории языка русской поэзии XX века: Опыт описания идиостилей.* М. 1995. С. 132-207.
- Коган Г.Ф.* «Белое покрывало». Из истории забытой иллюстрации Л.О. Пастернака // *Литературное обозрение.* № 4. 1996. С. 64-67.
- Кожевникова О.* К определению жанра романа Бориса Пастернака «Доктора Живаго» («Доктор Живаго» как роман исторический) // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) *Пастернаковские чтения.* Вып. 2. М. 1998. С. 215-221.
- Козлов В.И., Мирошниченко О.С.* Жанровый репертуар поэта Живаго // *Тюпа В.И.* (ред.) *Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография.* М. 2014. С. 376-410.
- Кондаков Б.В.* Роман Б. Пастернака «Доктор Живаго» и русский классический роман // *Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции.* Пермь. 1990. С. 36-40.
- Кортинский А.В.* // *Тюпа В.И.* (ред.) *Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом*

- прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 366-376.
- Кружков Г.М.* «Заглохший горох» Пастернака: визуальный аспект метафоры // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 150-154.
- Кружков Г.М.* По ту сторону чуда: О сонетах Шекспира в переводе Б. Пастернака // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи, публикации и воспоминания II. М. 2013. С. 109-118.
- Кружков Г.М.* «У страха глаза велики»: Элиот и Пастернак в начале 1940-х гг. // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 281-298.
- Кузнецов И.В.* Внутренний сюжет // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 180-194.
- Кукушкина Е.Ю.* Синтаксическая традиция символизма в лирике Б. Пастернака // Поэтика. Стилистика. Язык и культура. Памяти Татьяны Григорьевны Винокур. М. 1996. С. 107-113.
- Кушнер А.С.* Заболоцкий и Пастернак // Новый Мир. № 9. 2003. С. 174-181.
- Кушнер А.С.* «И чем случайней, тем вернее» // «Быть знаменитым некрасиво» Пастернаковские чтения. Вып. 1. М. 1992. С.175 -181.
- Кшондзер М.К.* Грузинская действительность в восприятии Б. Пастернака (на материале цикла «Волны») // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 324-333.
- Лавров А.В.* «Судьбы скрещения» (Теснота коммуникативного ряда в «Докторе Живаго») // Символисты и другие: Статьи. Разыскания. Публикации. М. 2015. С. 329-348.
- Левин Ю.И.* Разбор одного малопопулярного стихотворения Пастернака // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 124-131.
- Лекманов О.А.* «Ты – на курсах, ты родом из Курска» // Вопросы литературы. № 5. 2004. С. 251-257.
- Леонovich В.В.* «Не отступаться от лица...» // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 323-344.
- Лесная Г.М.* Блоковские традиции в романе Б. Пастернака «Доктор Живаго» // Вестник Московского университета. Сер. 9. Филология. № 1. 1996. С. 104-113.
- Лилли И.* Пастернаковская Москва, пастернаковская Пермь // *Абашев В.В.* (ред.) Любовь пространства...: Поэтика места в творчестве Бориса Пастернака. М. 2008. С. 69-78.
- Лифшиц Ю.И.* «Синий цвет» Николоза Бараташвили в переводе Бориса Пастернака //

- Литературная учеба. Книга 6. 2009. С. 125-135.
- Лихачев Д.С.* Звездный дождь: Проза Б.Л. Пастернака разных лет // *Пастернак Б.Л.*
Воздушные пути: Проза разных лет. М. 1982. С. 3-17.
- Лихачев Д.С.* Размышления над романом Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго» // Новый мир.
№ 1. 1988. С. 5-10.
- Лихт Р.* «...Происхождение основаньем к обвинению служить не может»: Расширенный
комментарий к письму Б. Пастернака // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.)
Пастернаковский сборник: Статьи, публикации и воспоминания II. М. 2013. С. 80-92.
- Лотман М.* Пастернак и Мандельштам (опыт контрастивной поэтики) // *Polukhina V.*
Andrew J., Reid R. eds., Literary Tradition and Practice in Russian Culture: Papers from an
International Conference on the Occasion of the Seventieth Birthday of Yury Mikhailovich
Lotman: Russian Culture: Structure an Tradition (Studies in Slavic Literature and Poetics, Vol.
XX) (Amsterdam, Atlanta: Rodopi B.V., 1993), С. 123-162.
- Лотман Ю.М.* Стихотворения раннего Пастернака. Некоторые вопросы структурного
изучения текста // *О поэтах и поэзии.* СПб. 2011. С. 688-717.
- Лотман Ю.М.* Анализ стихотворения Б. Пастернака «Заместительница» // *О поэтах и поэзии.*
СПб. 2011. С. 718-726.
- Лотман Ю.М.* «Дрозды» Б. Пастернака // *О поэтах и поэзии.* СПб. 2011. С. 727-730.
- Лучанова М.Ф.* Эстетика впечатления и ощущения у А. Белого и Б. Пастернака //
Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 41-46.
- Ляляев С.В.* Роль ментативных компонентов в романе Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго» //
Новый филологический вестник. № 4 (23). 2012. С. 111-119.
- Ляляев С.В.* Сюжет, жанр и революционная тема в «Повести» Б.Л. Пастернака // Новый
филологический вестник. № 4 (11). 2009. С. 64-73.
- Ляхова Е.И.* «Сказка» // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом
прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 456-461.
- Любищев А.А.* Замечания по поводу романа Б. Пастернака «Доктор Живаго» // *Расцвет и*
упадок цивилизации. СПб. 2008. С. 383- 397.
- Майдель Р.Ф., Безродный М.* Из наблюдений над ономастикой «Доктора Живаго» //
Флейшман Л.С. (ред.) В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник. Станфорд. 2000.
С. 234-238.
- Майкльсон Д.* «Стихотворения Юрия Живаго» в переводе на английский язык //
Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 239-260.

- Маневич Г.И.* «Доктор Живаго» как роман о творчестве // *Оправдание творчества*. М. 1990. С. 61-135.
- Мароши В.В.* Земледельческая семантика личного имени героя // *Тюна В.И.* (ред.) *Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении*: Коллективная монография. М. 2014. С. 287-292.
- Марченко Т.В.* Нобелиада Бориса Пастернака: По шведским архивным материалам и периодике // *Марченко Т.В.* (ред.) *От Бунина до Пастернака. Русская литература в зарубежном восприятии. К юбилеям присуждения Нобелевской премии русским писателям*. М. 2011. С. 319-349.
- Масленникова З.А.* Борис Пастернак: Встречи. М. 2001.
- Мейлах М.Б.* Вторые Пастернаковские чтения в Москве // *Вопросы литературы*. № 7. 1989. С. 272-278.
- Межаков-Корякин И.* К проблеме личности в романе «Доктор Живаго» // *Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака*. Мюнхен. 1962. С. 84-102.
- Морева Ю.С., Тюна В.И.* Двойное авторство «Стихотворений Юрия Живаго» // *Тюна В.И.* (ред.) *Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении*: Коллективная монография. М. 2014. С. 411-419.
- Морыганов А.Ю.* Ленин и Сталин в стихотворных фрагментах Б. Пастернака 20 30-х годов // *Потаенная литература. Исследования и материалы*. Вып. 2. Иваново. 2000. С. 171-181.
- Мусатов В.В.* Пушкинская традиция в русской поэзии первой половины XX века. От Анненского до Пастернака. М. 1992.
- Наумов Е.И.* О времени и о себе: Маяковский и Пастернак // *О спорном и бесспорном: Статьи*. Л. 1973. С. 133-213.
- Нейгауз Г.Г.* Борис Пастернак в повседневной жизни // *Воспоминания о Борисе Пастернаке*. М. 1993. С. 548-563.
- Немировский А.И.* Мифы Древней Эллады. М. 1992.
- Никитин Е.* Книга, рожденная революцией: «Сестра моя – жизнь» в оценке современников // *Пастернаковские чтения: Исследования и материалы*. Вып. 3. М. 2015. С. 206-214.
- Нумано М.* Женщины как четыре квадранта мировоззрения: Метонимическое средство в «Спекторского» и «Повести» Пастернака // *Slavistika*. XXVII. Токио. 2011. С. 73-102.
- Оболенский Д.Д.* Стихи Доктора Живаго // *Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака*. Мюнхен. 1962. С. 103-114.
- Овчинников Н.Ф.* Б.Л. Пастернак: поиски призвания (от философии к поэзии) // *Вопросы*

- философии. № 4.1990. С. 7-22.
- Озеров Л.А.* Начала и концы // Необходимость прекрасного: Книга статей. М. 1983.
- Озеров Л.А.* О Борисе Пастернаке. М. 1990.
- Окутюрье М.* Пол и «пошлость»: Тема пола у Пастернака // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 71-81.
- Окутюрье М.* Рецепт Доктора Живаго во Франции и франкоязычном мире // *Флейшман Л.С.* (ред.) The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago. Станфорд. 2000. С. 111-127.
- Орлицкий Ю.Б.* «Доктор Живаго» как «проза поэта» // Russian Literature. 41-4. 1997. С. 505-517.
- Орлицкий Ю.Б.* Силлабо-тоническая метрика в ранней и поздней прозе Пастернака // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 74-87.
- Орлицкий Ю.Б.* Стихи и проза в русской литературе. М. 2002.
- Орлова Т.Д.* Стихи о Магдалине в контексте «Доктора Живаго» // Новый филологический вестник. № 4 (23). 2012. С. 115-124.
- Павлова Н.С.* Рильке и Пастернак. Опыт сопоставления // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикации. I. М. 2011. С. 68-97.
- Павлович Н.В.* Язык образов. Парадигмы образов в русском поэтическом языке. М. 1995.
- Павловец М.* К вопросу о связях оригинального творчества и переводческой деятельности Б. Пастернака (на материале переводов Р.М. Рильке) // *Ермоленко Г.Н., Ливанова М.В., Романова И.В.* (ред.) Пушкинско-пастернаковская культурная парадигма: Итоги исследования в XX веке: Материалы научной конференции. С. 133-138.
- Пастернак Е.Б.* Борис Пастернак // Мир Пастернака. М. 1989. С. 5-12.
- Пастернак Е.Б.* Борис Пастернак. Биография. М. 1997.
- Пастернак Е.Б.* Борис Пастернак: Материалы для биографии. М. 1989.
- Пастернак Е.Б.* Жизнь Бориса Пастернака. СПб. 2004.
- Пастернак Е.Б.* Итоги работы по изданию трудов и творческой биографии Б.Л. Пастернака. // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 7-14.
- Пастернак Е.Б.* Нобелевская премия Бориса Пастернака: Воспоминания и документы // *Марченко Т.В.* (ред.) От Бунина до Пастернака. Русская литература в зарубежном восприятии. К юбилеям присуждения Нобелевской премии русским писателям. М. 2011. С. 12-29.
- Пастернак Е.Б.* Понятое и обретенное. М. 2009.

- Пастернак Е.Б.* Лето 1917 (в «Сестре – моей жизни» и «Докторе Живаго») // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 100-115.
- Пастернак Е.Б.* Об одной рецензии на Живаго // *Флейшман Л.С.* (ред.) *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago.* Станфорд. 2000. С. 38-41.
- Пастернак Е.Б.* «Общение для Пастернака было видом самоотдачи, подобным творчеству. Беседу вела Е. Калашникова. // *Вопросы литературы.* № 1. 2009. С. 285-299.
- Пастернак Е.Б.* Соотношение образного и нравственного начала в творческом мире Пастернака // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи, публикации и воспоминания II. М. 2013. С. 102-108.
- Пастернак Е.Б.* Стихотворение Бориса Пастернака «Русская революция» // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 116-123.
- Пастернак Е.Б.* Урал впервые // *Абаишев В.В.* (ред.) *Любовь пространства...: Поэтика места в творчестве Бориса Пастернака.* М. 2008. С. 37-42.
- Пастернак Е.Б.* Чувство земной уместности. Исторический причины изменений отношения Пастернака к «Сестры моей жизни» // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life".* Станфорд. 1999. С. 224-244.
- Пастернак Е.Б., Пастернак Е.В.* Жизнь Бориса Пастернака: Документальное повествование. СПб. 2004.
- Пастернак Е.Б., Пастернак Е.В.* Родственники за границей Постскрипtum к переписке Бориса Пастернака с родителями сестрами // *Флейшман Л.С.* (ред.) *В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник.* Станфорд, 2000. С. 9-37.
- Пастернак Е.* «Вернуть Цветаеву России»: из переписки Пастернака // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 324-337.
- Пастернак Е.* «Ты – царь, живи один...». К истории отношений Пастернака и Маяковского // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 169-181.
- Пастернак Е.Вл.* «Сестра моя Жизнь» в свете отношения к романтизму // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life".* Станфорд. 1999. С. 193-223.
- Пастернак П.* (сост.) Борис Пастернак: Биографический альбом. М. 2008.
- Пузиков А.И.* Пастернак, Фельтринелли, Гослитиздат. Страничка воспоминаний. Предисловие А. Когана // *Литературное обозрение.* № 4. 1996. С. 61-63.
- Пискунова С.И., Пискунов В.М.* «Вседневное наше бессмертье» (О романе Б.Л. Пастернака

- «Доктор Живаго») // Литературное обозрение. № 8. 1988. С. 48-54.
- Подгаецка И.Ю.* Генезис поэтического произведения (Борис Пастернак, Осип Мандельштам, Марина Цветаева) // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 82-99.
- Поливанов К.М.* Аполлон Майков и «Сестра – моя жизнь» Бориса Пастернака // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 259-266.
- Поливанов К.М.* «Воробьевы горы» и традиция русского шестистопного хорea с цезурой // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life"*. Станфорд. 1999. С. 167-184.
- Поливанов К.М.* «Двух соловьев поединок» о поэтической глухоте в «Определении поэзии» Бориса Пастернака // *Лавров А., Лекманов О.* (сост.) От Кибирова до Пушкина: Сборник в честь 60-летия Н.А. Богомолова. М. 2011. С. 448-455.
- Поливанов К.М.* Еще раз о «Докторе Живаго» и Марине Цветаевой // *Флейшман Л.С.* (ред.) В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник. Станфорд, 2000. С. 171-183.
- Поливанов К.М.* Из истории борьбы за публикацию «Доктора Живаго» // *Флейшман Л.С.* (ред.) *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago*. Станфорд. 2000. С. 128-141.
- Поливанов К.М.* Отечественная пастернакиана за 10 лет // Новое литературное обозрение. № 2. 1993. С. 256-261.
- Поливанов К.М.* «Отпрыск лучшего русского прошлого» // *Флейшман Л.С.* (ред.) *Eternity's Hostage II; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004*. Станфорд. 2006. С. 450-466.
- Поливанов К.М.* Париж и Франция в романе «Доктор Живаго» // Русско-Французский разговорник, или / ou *Les Causeries du 7 Septembre*: Сборник статей в честь В.А. Мильчиной. М. 2015. С. 552-556.
- Поливанов К.М.* Пастернак и современник: Биография. Диалоги. Параллели. Прочтения. М. 2006.
- Поливанов К.М.* Политический аспект биографии Бориса Пастернака (На материале новейших документов) // Новое литературное обозрение. № 2. 1996. С. 91-111.
- Поливанов К.М.* Поэтическое творчество как инструмент познания мира в «Когда разгуляется» // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 159-166.
- Поливанов К.М.* Типы окончаний стихотворных строк и четверостиший в лирике Бориса

- Пастернака // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 297-305.
- Поливанов К.М.* «Хор» Пастернака // Литературное обозрение. № 4. 1996. С. 50-55.
- Поляновский М.Л.* Поэт на экране (Маяковский – киноактер). М. 1958.
- Померанцев И.Я.* «Детство Люверс»: повесть о взрослении // *Russian Literature*. 45-2. 1999. С. 197-208.
- Поплюйко-Анатольева Н.А.* Безвинное страдание (Философские элементы в творчестве Б. Пастернака) // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 60-83.
- Поселягин Н.* Речь и язык революции в романе Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго» // *Обатнин Г., Хеллман Б. Хуттунен Т.* (ред.) Политика литературы – Поэтика власти: Сборник статей. М. 2014. С. 147-155.
- Поселягин Н.В.* Нарративная интрига в узловой структуре романа Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго» // Новый филологический вестник. № 2 (25). 2013. С. 92-98.
- Похлебкин А.Н.* Международная символика и эмблематика. М. 1989.
- Поюровский Б.* В Театре «У Никитских ворот» поставили трилогию Бориса Пастернака // Российская газета. 7 декабря 2007.
- Приходько И.* «Достать пролетку...»: «Тема с вариациями» в художественном мире Б. Пастернака // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 101-110.
- Пронина Т.Д.* Система персонажей: дети // *Тюна В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 62-75.
- Пропп В.Я.* Морфология сказки. М. 1969.
- Пруайар Ж.* «Лицо» и «личность» в творчестве Бориса Пастернака // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 38-62.
- Пузииков А.И.* Пастернак, Фельтринелли, Гослитиздат. Страничка воспоминаний // Литературное обозрение. № 4. 1996. С. 61-63.
- Пьяных М.Ф.* Евангелие от Бориса Пастернака // Трагический XX век в зеркале русской литературы. СПб. 2003. С. 385-480.
- Пятигорский А.М.* Пастернак и доктор Живаго // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи, публикации и воспоминания II. М. 2013. С. 184-191.
- Раврентьева Н.* Знаки немецкой культуры в заглавиях поэтических произведений Бориса

- Пастернака // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 275-280.
- Радионова А.В.* О мотивах и образах, связанных с темой огня, в творчестве Б. Пастернака // *Ермоленко Г.Н., Ливанова М.В., Романова И.В.* (ред.) Пушкинско-пастернаковская культурная парадигма: Итоги исследования в XX веке: Материалы научной конференции. Смоленск. 2000. С. 124-132.
- Радионова А.В.* О постоянстве некоторых мотивов в творчестве Б. Пастернака // АЛФАВИТ: Филологический сборник. Смоленск. 2002. С. 136-154.
- Радионова А.В.* Путь Бориса Пастернака к «Доктору Живаго»: Автореф. дисс. канд. филол. наук. Смоленск. 2002.
- Радионова А.В.* Сопоставление образных систем поэзии и прозы Б. Пастернака // *Studia Russica XIX.* Будапешт. 2001. С. 467-474.
- Радомская Т.* Единство пути поэта: тождество субъекта и объекта // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 17-33.
- Раевская-Хьюз О.П.* О самоубийстве Маяковского в «Охранной грамоте» Пастернака // *Флейшман Л.С.* (ред.) Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak. Станфорд. 1989. С. 141-152.
- Раку М.* Музыкальная классика в мифотворчестве советской эпохи. М. 2014.
- Раку М.* О вагнеровских контекстах «Доктора Живаго» // Вопросы литературы. № 2. 2011. С. 59-108.
- Ранчин А.М.* «Пришла зима, и все, кто мог лететь...»: об одном «пастернаковском» стихотворении И.А. Бродского // Переключка Камен: Филологические этюды. М. 2013. С. 301-325.
- Рашковская М.А.* Пастернак о Маяковском // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 355-361.
- Рашковский Е.Б.* История и эсхатология в романе Бориса Пастернака «Доктор Живаго»: Философский комментарий // Вопросы философии. № 8. 2000. С. 51-61.
- Рашковский Е.Б.* Мысль, история, революция. Опыт параллельного чтения двух романов // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 50-65.
- Ржевский Л.Д.* Язык и стиль романа Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго» // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 115-189.
- Ростовцева И.* Природа в поэзии Пастернака и Заболоцкого // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998.

- С. 288-304.
- Поселягин Н.В.* Узловая структура сюжета // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 167-180.
- Золян С.Т.* «Вот я весь...». К анализу «Гамлета» Б. Пастернака // Даугава. 1988. № 11. С. 97-104.
- Рудова Л.* Борис Пастернак и его творчество в западной критике последних лет // Новое литературное обозрение. № 12. 1995. С. 171-174.
- Саралева С.А.* Поэтическая проза («Детство Люверс») // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 47-52.
- Сафонов В.И.* Борис Пастернак: Мифы и реальность. М. 2007.
- Седакова О.А.* Символ и сила: Гетевская мысль в «Докторе Живаго» // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 107-187.
- Седакова О.А.* «Чудо» Бориса Пастернака в русской поэтической традиции // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 204-214.
- Семенова С.Г.* Федоров и русская литература XX века. Б. Пастернак // Николай Федоров: Творчество жизни. М. 1990. С. 373-381.
- Сендерович С.Я.* Доктор Живаго и Георгий Победоносец // Георгий Победоносец в русской культуре. М. 2002. С. 253-294.
- Сергеева-Клятис А.Ю.* Из комментария к первой части цикла Пастернака «Тема с Вариациями» // *Лавров А., Лекманов О.* (сост.) От Кибирова до Пушкина: Сборник в честь 60-летия Н.А. Богомолова. М. 2011. С. 540-549.
- Сергеева-Клятис А.Ю.* Международная провокация вокруг Нобелевской премии Б. Пастернака // Вопросы литературы. № 6. 2010. С. 133-152.
- Сергеева-Клятис А.Ю.* Пастернак. М. 2015.
- Сергеева-Клятис А.Ю.* Пастернак в жизни. М. 2015.
- Сергеева-Клятис А.Ю.* «Портрет оригинала»: к теме Пастернака – переводчик // *Флейшман Л.С.* (ред.) Eternity's Hostage II; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004. Станфорд. 2006. С. 343-355.
- Сергеева-Клятис А.Ю.* «Спекторский» Бориса Пастернака. М. 2007.
- Сергеева-Клятис А.Ю., Смолицкий В.Г.* Москва Пастернака. М. 2009.
- Сергеева-Клятис А.Ю., Смолицкий В.Г.* «...Шура Штих... прислал целый тюк стихов...»: на

- рукописях А. Штиха // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 393-415.
- Сергеева-Клятис А.Ю., Лекманов О.А.* Из чего сделан Ленин в «Высокой болезни» Пастернака? Из комментария к поэме // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 138-149.
- Сергеева-Клятис А.Ю., Лекманов О.А.* «Тут бывал Достоевский» (о блоковском слое в поэме Пастернака «Девятьсот пятый год») // *Тахо-Годи Е.А.* (сост.) Ф.М. Достоевский и культура серебряного века: традиции, трактовки, трансформации. М. 2013. С. 89-92.
- Сергиенко Е.* Основные «потери» романа Б. Пастернака «Доктор Живаго» в итальянском переводе // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 161-268.
- Сёргей Т.* Бывает ли у Пастернака «четвертые строки»? «Темные стихи» Пастернака в свете «науки понимания» М.Л. Гаспарова (взгляд иностранного переводчика) // Вопросы литературы. № 1. 2009. С. 69-85.
- Симпличио Д.Д.* Б. Пастернак и живопись // *Флейшман Л.С.* (ред.) Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak. Станфорд. 1989. С. 195-211.
- Синева О.В.* Метакоммуникация в романе Б. Пастернака «Доктор Живаго» // Поэтика. Стилистика. Язык и культура. Памяти Татьяны Григорьевны Винокур. М. 1996. С. 113-121.
- Синявский А.Д.* Некоторые аспекты поздней прозы Пастернака // *Флейшман Л.С.* (ред.) Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak. Станфорд. 1989. С. 359-371.
- Сиротенко Л.В.* Миф и фольклор в романе Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго» // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 53-56.
- Скулачев А.А.* «Белая ночь» // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 441-449.
- Смирнов И.П.* Видеоряд. Историческая семантика кино. СПб. 2009.
- Смирнов И.П.* Порождение интертекста: элементы интертекстуального анализа с примерами из творчества Б.Л. Пастернака. СПб. 1995.
- Смирнов И.П.* Роман тайн «Доктор Живаго». М. 1996.
- Смолицкий В.Г.* Пастернак в 1917 году // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи, публикации и воспоминания II. М. 2013. С. 37-79.

- Смолицкий В.Г. Пастернак и эсеры // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 357-371.
- Смолицкий В.Г. Пастернак – Собиранье народных наречий // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 362-366.
- Соколов Б.В. Кто вы, Доктор Живаго? М. 2006.
- Сокрута Е.Ю. Полисюжетная основа романного нарратива // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 156-167.
- Сокрута Е.Ю. Природы // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 230-241.
- Сокрута Е.Ю., Тюпа В.И. Система персонажей: лица // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 47-62.
- Сперанская М. Театр «У Никитских ворот», Борис Пастернак, «Слепая красавица», Режиссер — Марк Розовский. Премьера — ноябрь 2007 г. // Театральная касса. январь 2008.
- Старосельская Н. Слепая свобода // Планета Красота. № 11-12, 2007.
- Степанян Е.В. Категории поэтического мышления Б. Пастернака // Вопросы философии. № 8. 2000. С. 62-78.
- Степун Ф.А. Б.Л.Пастернак // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 45-59.
- Строганов М.В. О романах Б. Пастернака // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 57-62.
- Струве Г. О советском однотомнике Пастернака 1961 г. // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 225-228.
- Струве Г. Постскрипtum к комментарию к «Слову о поэзии» Б.Л. Пастернака // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 229-232.
- Струве Н.А. Затерянная заметка Бориса Пастернака // *Флейшман Л.С* (ред.) Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak. Станфорд. 1989. С. 414-417.
- Сударикова Т. Особенности философских манифестов Пастернака // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 182-189.
- Судосева И.С., Тюпа В.И. Интерьеры // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 250-263.

- Суханова И.А.* Интертекстуальные связи в романе Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго». Ярославль. 1998.
- Суханова И.А.* Об одном литературном прообразе Памфила Палых // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи, публикации и воспоминания II. М. 2013. С. 192-202.
- Тарасенков А.К.* Пастернак. Черновые записи. 1930-1939 // Воспоминания о Борисе Пастернаке. М. 1993. С. 150-174.
- Тахо-Годи Е.А.* «И образ мира, в слове явленный...»: «Слово» в романе Б.Л. Пастернака «Доктор Живаго» // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикации. I. М. 2011. С. 231-244.
- Толстой И.Н.* Отмытый роман Пастернака: «Доктор Живаго» между КГБ и ЦРУ. М. 2009.
- Топоров В.Н.* Миф. Ритуал. Символ. Образ: Исследования в области мифопоэтического: Избранное. М. 1995.
- Топоров В.Н.* Об одном индивидуальном варианте «автоинтертекстуальности»: случай Пастернака // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 4-37.
- Тропкина Н.Е.* Образ Пастернака в поэзии Анны Ахматовой // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 63-67.
- Турьишева О.Н.* Читательский опыт в романе «Доктор Живаго» // Новый филологический вестник. № 4 (23). 2012. С. 58-77.
- Тюпа В.И.* Архитектоника и композиция // Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 7-40.
- Тюпа В.И.* «Ветер» // Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 454-456
- Тюпа В.И.* Крысы и волки // Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 263-269.
- Тюпа В.И.* Нарративная интрига «Доктора Живаго» // Новый филологический вестник. № 2 (25). 2013. С. 72-91.
- Тюпа В.И.* Нарративная стратегия романа // Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 76-104.
- Тюпа В.И.* Палимпсестные имена // Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 281-287.
- Тюпа В.И.* Поверх Пигмалиона и Нарцисса // Поэтика «Доктора Живаго» в

- нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 292-307.
- Тюпа В.И.* Поэтика палимпсеста в «Докторе Живаго» // Новый филологический вестник. № 2 (25). 2013. С. 141-152.
- Тюпа В.И.* Стихи Юрия Живаго и мегатекст о художнике и жизни // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 273-284.
- Тюпа В.И.* Стихоподобная композиция «Доктора Живаго» // Новый филологический вестник. № 4 (23). 2012. С. 8-18.
- Тюпа В.И.* Часть целого (нарративный узел Нижний Кельмес) // Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 40-47.
- Тюпа В.И.* Эстетика Пастернака (по страницам романа «Доктор Живаго») // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 68-73.
- Тюпа В.И.* Юрий Живаго – Егорий Храбрый – Георгий Змееборец // Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 272-281.
- Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014.
- Тюпа В.И., Ромодановская Е.К.* Словарь мотивов как научная проблема // Материалы к «Словарю сюжетов и мотивов русской литературы»: от сюжета к мотиву. Новосибирск. 1996. С. 3-15.
- Уколова Л.Е.* Б.Л. Пастернак — мастер драматического перевода // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 73-77.
- Фарыно Е.* Муаровая капуста и тетрадь откровений (Археопэтика «Доктора Живаго». 2) // Культура и текст. № 12. М. 2011. С. 6-67.
- Фарыно Е.* Окны мелом забелены. Хозяйки нет (из Археопэтики «Доктора Живаго») // *Лоцилов И., Сурат И. (сост.)* Пушкинский сборник. М. 2005. С. 420-436.
- Фарыно Е.* Юрятинская читальня и библиотекарша Авдотья (Археопэтика «Доктора Живаго». 6) // Сборник статей к 70-летию проф. Ю.М. Лотмана. Тарту. 1992. С. 385-410.
- Фатеева Н.А.* Еще раз об «эстетике небрежности» в поэзии Бориса Пастернака // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 306-322.
- Фатеева Н.А.* Картина мира и эволюция поэтического идиостиля Бориса Пастернака (поэзия и проза) // *Григорьев В.П.* (ред.) Очерки истории языка русской поэзии XX века: Опыт описания идиостилей. М. 1995. С. 208-304.

- Фатеева Н.А.* Пастернак и Достоевский: Опыт интертекстуального анализа // *Караулов Ю.Н.* (ред.) Слово Достоевского. М. 1996. С. 14-34.
- Фатеева Н.А.* Поэт и проза: Книга о Пастернаке. М. 2003.
- Федунина О.В.* Жесты // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 194-200.
- Федунина О.В.* Сны // *Тюпа В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 200-210.
- Флейшман Л.С.* Автобиографическое и «Август» Пастернака // *Fleishman, L., Ronen O., Segal D.* eds., *Slavica Hierosolymitana. Slavic Studies of the Hebrew University.* I. Jerusalem. 1977. С. 194-198.
- Флейшман Л.С.* Борис Пастернак в двадцатые годы. München. 1981.
- Флейшман Л.С.* Борис Пастернак в тридцатые годы. Jerusalem. 1884.
- Флейшман Л.С.* Борис Пастернак и Нобелевская премия. М. 2013.
- Флейшман Л.С.* Еще о Пастернаке и Сталине: К публикации А.Ю. Галушкина // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 372-392.
- Флейшман Л.С.* К публикации письма Л.О. Пастернака к Бялику // *Fleishman, L., Ronen O., Segal D.* eds. *Slavica Hierosolymitana. Slavic Studies of the Hebrew University.* I. Jerusalem. 1977. С. 309-316.
- Флейшман Л.С.* “К характеристике раннего Пастернака,” *Russian Literature* 12 (1975). С. 79-126.
- Флейшман Л.С.* Первая публикация пастернаковской статьи «О Шопене» // В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник. Станфорд, 2000. С. 239-250.
- Флейшман Л.С.* Пастернак и предреволюционный футуризм // *Гаспаров М.А., Подгаецкая И.Ю., Поливанов К.М.* (ред.) Пастернаковские чтения. Вып. 2. М. 1998. С. 244-258.
- Флейшман Л.С.* Сердечная смута поэта // *Eternity's Hostage II; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004.* Станфорд. 2006. С. 548-654.
- Флейшман Л.С.* Статьи о Пастернаке. Времен. 1977.
- Флейшман Л.С., Янгфельдт Б.* Борис Пастернак в кругу нобелевских финалистов // *Лавров А., Лекманов О.* (сост.) От Кибирова до Пушкина: Сборник в честь 60-летия Н.А. Богомолова. М. 2011. С. 622-673.
- Фоменко И.В.* Циклизация как типологическая черта лирики Б.Л. Пастернака //

- Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 78-84.
- Фомичев С.А.* «Вперед то под гору, то в гору бежит прямая магистраль...» (Железная дорога в романе Б. Пастернака «Доктор Живаго») // Русская литература. 2001. № 2. С. 56-62.
- Франк В.С.* Водяной знак (Поэтическое мировоззрение Пастернака) // Сборник статей, посвященных творчеству Б.Л. Пастернака. Мюнхен. 1962. С. 240-252.
- Фрейденберг О.М.* Миф и литература древности. М. 1998.
- Фрейденберг О.М.* Поэтика сюжета и жанра. М. 1997.
- Фэвр-Дюпэгр А.* Пастернак поэт-музыкант: о «Теме с вариациями» // Пастернаковские чтения: Исследования и материалы. Вып. 3. М. 2015. С. 88-97.
- Хазан В.И.* Космогония Кавказа в лирическом цикле Б. Пастернака «Из летних записок» // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 84-90.
- Хан А.* От внешней до внутренней перспективы видения: анализ повести Бориса Пастернака «Детство Люверс» // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 29-57.
- Ханзен-Леве О.А.* Русский формализм: Методологическая реконструкция развития на основе принципа остранения М. 2001.
- Хелемский Я.* Русское поклонение волхвов: перечитывая «Рождественную звезду» Бориса Пастернака // Вопросы Литературы. № 1. 2000. С. 95-107.
- Цивьян Т.В.* Проза поэтов о «прозе поэта» // Russian Literature. 41-4. 1997. С. 424-436.
- Чевтаев А.А.* «Весенняя распутица» // *Тюна В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 449-454.
- Чевтаев А.А.* Нарративность лирики поэта Живаго // *Тюна В.И.* (ред.) Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография. М. 2014. С. 419-441.
- Шатин Ю.В.* Русская литература в зеркале семиотики. М. 2015.
- Шатин Ю.В.* Исторический дискурс в «Докторе Живаго» // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011. С. 285-296.
- Щеглов Ю.К.* О некоторых спорных чертах поэтики позднего Пастернака (Авантюрно – мелодраматическая техника в «Докторе Живаго») // *Жолковский А.К., Щеглов В.А.* (сост.) Проза. Поэзия. Поэтика: Избранные работы. М. 2012. С. 471-497.
- Шипицын А.В.* О «мире» и «манере» лирики Б. Пастернака // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 91-95.
- Шмаина-Великанова А.И.* Сестра: Цветаева в творчестве Пастернака // *Оборина А.Л., Пастернак Е.В.* (ред.) Пастернаковский сборник: Статьи и публикация. I. М. 2011.

С. 345-356.

Эйдинова В.В. О стиле Б. Пастернака // Пастернаковские чтения: Материалы межвузовской конференции. Пермь. 1990. С. 96-102.

Эпштейн М.Н. «Природа, мир, тайник вселенной...»: Система пейзажных образов в русской поэзии. М. 1990.

Юнггрен А. О поэтическом генезисе «Доктора Живаго» // *Studies in 20th Century Russian Prose*. Стокгольм. 1982. С. 228-249.

Юнггрен А. «Сад» и «Я сам»: смысл и композиция стихотворения «Зеркало» // Флейшман Л.С. (ред.) *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak*. Станфорд. 1989. С. 224-237.

Юнггрен А. *Juvenilia* Б. Пастернака: 6 фрагментов о Реликвимини. Стокгольм. 1984.

Юнггрен М., Флейшман Л. На пути к Нобелевской награде. С.М. Баура, Н.О. Нильссон, Пастернак // *Безродный М., Богомолов Н., Лавров А.* (сост.) *Россия и запад: Сборник статей в честь 70-летия К.М. Азадовского*. М. 2011. С. 537-591.

Якобсон Р.О. Заметки о прозе поэта Пастернака // Якобсон Р. *Работы по поэтике*. М. 1987. С. 324-338.

Янгфельдт Б. Борис Пастернак и Нобелевская премия 1958 года // Флейшман Л.С. (ред.) *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago*. Станфорд. 2000. С. 99-110.

Яуре М.В. Город // Тюна В.И. (ред.) *Поэтика «Доктора Живаго» в нарратологическом прочтении: Коллективная монография*. М. 2014. С. 241-249.

Ярхо В. *Драматургия Эсхила и некоторые проблемы древнегреческой трагедии*. М. 1978.

【英語文献 (姓のアルファベット順)】

Agroutunova, V. “Земля и небо. Наблюдения над категориями пространства и времени в ранней лирике Пастернака,” in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 195-224.

Aucouturier, A. “Семантика ритма в сборнике ‘Сестра моя жизнь,’” in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 255-262.

Aucouturier, M. “Об одном ключе к ‘Охранной грамоте,’” in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 337-349.

Aucouturier, M. “The Legend of the Poet and the Image of the Actor in the Short Stories of Pasternak (1966),” in Davie, D., Livingstone, A. eds., *Pasternak: Modern Judgements* (London: Macmillan, 1969), pp. 220-230.

- Aucouturier, M. "The Metonymous Hero of the Beginnings of Pasternak the Novelist," in Erlich, V. ed., *Pasternak: A Collection of Critical Essays* (Englewood Cliffs: Prentice-Hall Inc., 1978), pp. 43-50.
- Balóthy J. "Stages in the Development of the Creative Consciousness in the Prose of Virginia Woolf and Boris Pasternak," in Fleishman, L. ed., *Eternity's Hostage II: Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2006), pp. 425-435.
- Barnes, C.J. *Boris Pasternak: A Literary Biography, vol. 1 (1890-1928)* (Cambridge: Cambridge Univ. Pr., 2004).
- Barnes, C.J. *Boris Pasternak: A Literary Biography, vol. 2 (1928-1960)* (Cambridge: Cambridge Univ. Pr., 2004).
- Barnes, C.J. "Boris Pasternak: A Review of Nikolaj Aseev's Oksana (1916)," in Fleishman, L., Ronen O., Segal D. eds., *Slavica Hierosolymitana. Slavic Studies of the Hebrew University. Vol. I.* (Jerusalem: The Magnes Pr., 1977), pp. 293-305.
- Barnes, C.J. "Boris Pasternak, The Musician - Poet and Composer," in Fleishman, L., Ronen O., Segal D. eds., *Slavica Hierosolymitana. Slavic Studies of the Hebrew University. Vol. I.* (Jerusalem: The Magnes Pr., 1977), pp. 317-335.
- Barnes, C.J. "Notes on Pasternak," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 398-413.
- Barnes, C.J. "Борис Пастернак и революция 1917 года," in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 315-327.
- Berlin, I. *The Proper Study of Mankind: An Anthology of Essays* (New York: Farrar Straus & Giroux, 2000).
- Björling, F. "Aspects of Poetic Syntax. Analysis of the Poem "Sestra moja" – žizn' I segodnja v Razlive," by Boris Pasternak" in Nilsson, N.Å. ed., *Boris Pasternak. Essays* (Stockholm, 1976), pp. 162-179.
- Bird, R. "The Aesthetic Interval in Doctor Zhivago," in Fleishman, L. ed., *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2009), pp. 185-200.
- Björling, F. "Aspects of Poetic Syntax," in Nilsson, N.A. ed., *Boris Pasternak. Essays* (Stockholm, 1976), pp. 162-179.
- Bodin, P.A. *Nine Poems from Doktor Živago: A Study of Christian Motifs in Boris Pasternak's Poetry* (Stockholm, 1976).

- Bodin, P.A. "Pasternak and Christian Art," in Nilsson, N.Å. ed., *Boris Pasternak. Essays* (Stockholm, 1976), pp. 203-214.
- Carlisle, O.A. *Voices in the Snow: Encounters with Russian Writers* (London: Weidenfeld & Nicolson, 1962).
- Carlzohn, J. *Entangled Figures: Five Poems from Temi i variacii* (Lund, 2009).
- Cassedy, S. "The European Context of the Early Pasternak," in Fleishman, L. ed., *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life"* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1999), pp. 9-25.
- Chiaromonte, N. *The Paradox of History: Stendhal, Tolstoy, Pasternak, and Others* (Philadelphia: Univ. of Pennsylvania Pr., 1985).
- Ciepiela, C. "Pasternak's Romantik Plot," in Fleishman, L. ed., *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life"* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1999), pp. 104-122.
- Ciepiela, C. *The Same Solitude: Boris Pasternak and Marina Tsvetaeva* (Ithaca, London: Cornell Univ. Pr., 2006).
- Clowes, E.W. *Doctor Zhivago: A Critical Companion* (Evanston, Illinois: Northwestern Univ. Pr., 1995).
- Clowes, E.W. "From beyond the abyss: Nietzsche's myth in Zamiatin's 'We' and Pasternak's 'Doctor Zhivago,'" in Rosenthal, B.G. ed. *Nietzsche and Soviet culture: ally and adversary* (Cambridge: Cambridge Univ. Pr., 1994), pp. 313-337.
- Danow, D.K. "Dialogic Poetics: Doctor Zhivago," *Slavic Review* 50, no. 4 (1991), pp. 954-964.
- Davidson, P. "C.M. Bowra's "Overestimation" of Pasternak and the Genesis of Doctor Zhivago," in Fleishman, L. ed., *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2009), pp. 42-69.
- Davidson, P. ed., "Pasternak's Letters to C.M. Bowra (1945-1956)," in Fleishman, L. ed., *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2009), pp. 70-87.
- Delic, I.M. "Larissa Lolita, or Catharsis and Dolor, in the Artist-Novels Doctor Zhivago and Lolita," in Fleishman, L. ed., *Eternity's Hostage II: Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2006), pp. 396-424.
- Deutscher, I. "Pasternak and the Calendar of the Revolution," in Davie, D., Livingstone, A. eds., *Pasternak: Modern Judgements* (London: Macmillan, 1969), pp. 240-258.
- de Mallac, G. *Boris Pasternak, His Life and Art* (Norman: Univ. of Oklahoma Pr., 1981).
- de Mallac, G. "Эстетические воззрения Пастернака," in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de*

- Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 63-81.
- Djurcinov, M. "Антиномия "романтизм-реализм" в поэтике Пастернака," in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 95-102.
- Doring, R. "Семантизация звуковых структур в поэме Пастернака 'Высокая болезнь,'" in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 143-154.
- Dyck, J.W. *Boris Pasternak* (New York: Twayne Publishers, 1972).
- Erlich, V. "Boris Pasternak and Russian Poetic Culture of His Time," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 32-45.
- Erlich, V. ed., *Pasternak: A Collection of Critical Essays* (Englewood Cliffs: Prentice-Hall Inc., 1978).
- Erlich, V. "'Страсти разряды.' Заметки о 'Марбурге,'" in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 281-288.
- Etkind, E. "Пастернак, новатор поэтической речи," in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 117-142.
- Evans-Romaine, K. *Boris Pasternak and the Tradition of German Romanticism* (München, 1997).
- Evans-Romaine K., "Pasternak and Tchaikovsky: Musical Echoes in Pasternak's Blind Beauty," in Meyer, M.J. ed., *Literature and Musical Adaptation: Rodopi Perspectives on Modern Literature 26* (Amsterdam; New York, 2002), pp. 105-136.
- Faryno, J. "Pushkin in Pasternak's. 'Тема s variatsiiami,'" *The Slavonic and East European Review* 69, no. 3 (1991), pp. 418-457.
- Faryno, J. *Белая медведица, ольха, Мотовилиха и хромой из господ: Археопэтика «Детства Люверс» Бориса Пастернака.* (Stockholm, 1993).
- Faryno, J. "Холодная телятина Желвак – Рябина – Фосфорическое слово (Археопэтика «Доктора Живаго». 5.)" in de Haard, E., Langerak, T., Weststeijn, W.G. eds., *Semantic Analysis of Literary Texts: To Honour Jan Van Der Eng on the Occasion of His 65th Birthday.* (Amsterdam; New York: Elsevier, 1990), pp. 133-152.
- Finn, P., Couvée, P. *The Zhivago Affair* (London: Vintage, 2015).
- Fleishman, L. "История Центрифуги," in *Boris Pasternak 1890-1960. Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 19-42.
- Fleishman, L. *Boris Pasternak: The Poet and His Politics* (Cambridge: Harvard Univ. Pr., 1990).
- Fleishman, L. "Pasternak and Bukharin in the 1930s," in *Boris Pasternak and His Times: Selected*

- Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 171-188.
- Fleishman, L. *Vstrecha Russkoi Emigratsii s "Daktorom Zhivago": Boris Pasternak i Kholodnaia Voina* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2009).
- Fleishman, L. "Unknown Autographs of Pasternak in the I.T. Holzman Collection," in *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 418-423.
- France, A.K. *Boris Pasternak's Translations of Shakespeare* (Oakland: Univ. of California Pr., 1978).
- France, P. "Pasternak and the English Romantics," *Forum for Modern Language Studies* 26, no. 4 (1990), pp. 315-325.
- Freeborn, R. *The Russian revolutionary novel: Turgenev to Pasternak* (Cambridge: Cambridge Univ. Pr., 1985).
- Gibian, G. "Doctor Zhivago, Russia, and Leonid Pasternak's Rembrandt," in Garrad, J. ed. *The Russian Novel from Pushkin to Pasternak* (Conneticut, New Heaven: Yale Univ. Pr. 1983), pp. 203-224.
- Gifford, H. *Pasternak: A critical study* (Cambridge: Cambridge Univ. Pr., 1977).
- Gifford, H. "Pasternak and His Western Contemporaries," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 13-31.
- Glazov-Corrigan, E. *Art after Philosophy: Boris Pasternak's Early Prose* (Columbus: The Ohio State Univ. Pr., 2013).
- Greber, E. "The Art of Memory in Boris Pasternak's Aesthetics," *Russian Literature* 42-1 (1997), pp. 25-46.
- Griffiths, F.T., R. Stanley J., *Epic and the Russian Novel from Gogol to Pasternak* (Boston: Academic Studies Pr., 2011).
- Grossman, J. "Variations on the Theme of Puškin in Pasternak and Brjusov," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 121-140.
- Hart, P. *The Literary Essays of Thomas Merton* (New York: A New Directions Book, 1985).
- Heil, J. "Russian Futurism and the Cinema: Majakovskij's Film Work of 1913," *Russian Literature* 19 (1986), pp. 175-192.
- Hingley, R. *Pasternak: A Biography* (London: Littlehampton Book Services Ltd, 1983).

- Hughes, R.P. "Nabokov Reading Pasternak," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 153-170.
- Hughes, O. «Стихотворение «Марбург» и тема «второго рождения». Наблюдения над разными редакциями стихотворения «Марбург»» in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 289-302.
- Hughes, O.R. *The Poetic World of Boris Pasternak* (Princeton, New Jersey: Princeton Univ. Pr., 1974).
- Katkov, G. "«Безлюбье» ранний набросок «Доктора Живаго»," in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 329-335.
- Kopelev, L. "Фаустовский мир Бориса Пастернака," in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 491-515.
- Kustanovich, K. "The Two Worlds in Jurij Živago's Poem 'Zimnjaja noč,'" *Russian Literature* 31 (1992), pp. 1-26.
- Levi, P. *Boris Pasternak* (London: Papermac, 1991).
- Levin, Ju.I. "Zametki o «Lejtenante Šmidte» B.L. Pasternaka," in Nilsson, N.Å. ed., *Boris Pasternak. Essays* (Stockholm, 1976), pp. 85-161.
- Lilly, J.K. "Binary vs. Ternary in the Early Lyrics of Pasternak," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 271-283.
- Livingstone, A. "Allegory and Christianity in 'Doctor Zhivago,'" *Melbourne Slavonic Studies*, 1:1 (1967), pp. 24-33.
- Livingstone, A. "Pasternak and Faust," *Forum for Modern Language Journal* 26, no. 4 (1990), pp. 353-369.
- Livingstone, A. *The Marsh of Gold: Pasternak's Writings on Inspiration and Creation* (Boston: Academic Studies Pr., 2008).
- Livingstone, A. "Unexpected Affinities between Doctor Zhivago and Chevengur," in Fleishman, L. ed., *В Кругу Живаго: Пастернаковский Сборник* (Stanford, 2000), pp. 184-205.
- Livingstone, A. "Пастернак и Рильке," in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 431-440.
- Malmstad, J.E. "Binary Oppositions: The Case of Xodasevič and Pasternak," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 91-120.

- Malmstad, J.E. "Boris Pasternak—The Painter's Eye," *The Russian Review* 51 (1992), pp. 301-318.
- Masing-Delic, I. "Capitalist Bread and Socialist Spectacle: The Janus Face of "Rome" in Pasternak's 'Doktor Zhivago,'" in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 372-385.
- Masing-Delic, I. "Zhivago as Fedorovian Soldier," *The Russian Review* 40, no. 3 (1981), pp. 300-316.
- Masing-Delic, I. "Some Alternating Opposites in the Zhivago Poems," *The Russian Review* 36, no. 4 (1977), pp. 438-462.
- Matich, O. "'Doctor Živago': Voyeurism and Shadow Play as Narrative," *Die Welt der Slaven* 44 (1999), pp. 201-212.
- McSmith, A. *Fear and the Muse Kept Watch: The Russian Masters—from Akhmatova and Pasternak to Shostakovich and Eisenstein—Under Stalin* (New York; London: The New Pr., 2015).
- Meyer-Fraaz, A. "Пастернак и Клейст (Pasternak von Kleist)," *Russian Literature* 61 (2007), pp. 291-308.
- Milosz, C. "On Pasternak's Soberly," in *Emperor of the Earth: Modes of Eccentric Vision* (Berkeley, Los Angeles, California: Univ. of California Pr., 1977), pp. 62-78.
- Mossman, E. "Metaphors of History in 'War and Peace' and 'Doktor Zhivago,'" in Morson, G.S. *Literature and History: Theoretical Problems and Russian Case Studies* (Palo Alto, California: Stanford Univ. Pr., 1986), pp. 247-262.
- Mossman, E. "Toward a Poetics of the Novel Doctor Zhivago: The Fourth Typhus," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 386-397.
- Mossman, E. "Pasternak's Blind Beauty," *Russian Literature Triquarterly* 7 (1973), pp. 227-242.
- Mutevossian, G. "Еще раз о "Зеркале" Бориса Пастернака," *Russian Literature* 44-4 (1998), pp. 433-442.
- Nilsson, N.Å. "'It is the World's Midday': Pasternak's Poem 'Sparrow Hills,'" *Russian Literature* 31 (1992), pp. 27-35.
- Nilsson, N.Å. "'With Oars at Rest' and the Poetic Tradition," in Nilsson, N.Å. ed., *Boris Pasternak. Essays* (Stockholm, 1976), pp. 180-202.
- Olson, L.J. "'Mine eye hath playe'd the painter': Pasternak's 'Ne trogat' and the Conventions of the Renaissance Love Lyric," in Fleishman, L. ed., *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's*

- "My Sister Life" (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1999), pp. 88-103.
- O'Connor, K.T. *Boris Pasternak's My sister life: The Illusion of Narrative* (Michigan: Ardis, 1988).
- O'Connor, K.T. "Elena, Helen of Troy, and the Eternal Feminine: Epigraphs and Intertextuality in 'Sestra moya zhizn,'" in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 212-223.
- Parvel, T.G. *The Poetics of Plot: The Case of English Renaissance Drama (Theory and History of Literature, vol. 18)* (Minneapolis: Univ. of Minnesota Pr., 1985).
- Pasternak, B.L. *Doctor Zhivago*, Pevear R., Volokhonsky L. trans. (London: Harvill Secker, 2010).
- Pasternak, B. *The Blind Beauty*, Hayward, M., Harari, M. trans. (NY: Harcourt Brace & Company, 1969).
- Pasternak, B.L. *The Last Summer*, Reavey, G. trans. (London: Penguin Books, 1960).
- Pasternak, B. *The Year Nineteen-Five*, Chappell, R. trans. (London: Spenser Books London, 1989).
- Pasternak, E. "Iz pervyx prozaičeskix opytov Borisa Pasternaka. Publikacija II," in Nilsson, N.Á. ed. *Boris Pasternak. Essays* (Stockholm, 1976), pp. 26-66.
- Plat, K.M.F. "Revolution and the Shape of Time in My Sister – Life," in Fleishman, L. ed., *Poetry and Revolution. Boris Pasternak's "My Sister Life"* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1999), pp. 123-149.
- Pollak, N. "Pasternak's botanical parsings," in Lazar Fleishman, ed., *Eternity's Hostage I; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2006), pp. 94-115.
- Pomorska, K. *Themes and Variations in Pasternak's Poetics* (Lisse: The Peter de Ridder Pr., 1975).
- Pomorska, K. ed., *Fifty Years of Russian Prose: From Pasternak to Solzhenitsyn, vol. 1* (Cambridge: MIT Pr., 1971).
- Ram, H. From "'Petersburg' to 'Petrograd': The Creative History of a Georgian Lyric Poem and its Russian Recreation by Boris Pasternak," in Fleishman, L. ed., *Eternity's Hostage II; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2006), pp. 356-374.
- Rannit, A. "Boris Pasternak's Unknown Manuscripts in the Thomas P. Whitney Collection," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 189-194.
- Reddaway, D. "Pasternak, Spengler, and Quantum Mechanics: Constants, Variables, and Chains of

- Equations,” *Russian Literature* 31 (1992). pp. 37-69.
- Rowland, M.F., P. *Pasternak's "Doctor Zhivago"* (Carbondale: Southern Illinois Univ. Pr., 1968).
- Rudova, L.V. *Pasternak's Short Fiction and the Cultural Vanguard* (New York: Peter Lang Pub. Inc., 1994).
- Rudova, L.V. *Understanding Boris Pasternak: Understanding Modern European and Latin American Literature* (Columbia, South Carolina: Univ. of South Carolina Pr., 1997).
- Rusakov, L.D. “Визуальность художественных образов у Б.Л. Пастернака (“Рождественская звезда.” Стихотворения Юрия Живаго),” *Russian Literature* 45-1 (1999), pp. 93-106.
- Rylkova, G.S. “Doubling Versus Totality in "Doktor Zivago" of B. Pasternak,” *Russian Literature* 43-4 (1998), pp. 495-518.
- Salys, R. “Boris Pasternak on Leonid Pasternak and the Critics: Two Early Texts,” *Russian Language Journal* 42 (1988), pp. 148-168.
- Salys, R. “‘Izmeritel’ naja edinica russkoj zhizni’: Pushkin in the Work of Boris Pasternak,” *Russian Literature* 19 (1986), pp. 347-392.
- Schroeder, S. “Hamlet als Messias. Eine Sinnlinie durch Pasternaks Doktor Živago,” *Russian Literature* 31 (1992). pp. 71-98.
- Segal, D. “Заметки о сюжетности в лирической поэзии Пастернака,” in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 155-177.
- Segal, D. “Pro Domo Sua: The Case of Boris Pasternak,” in Fleishman, L., Ronen O., Segal D. eds., *Slavica Hierosolymitana. Slavic Studies of the Hebrew University. Vol. 1.* (Jerusalem: The Magnes Press, 1977), pp. 199-250.
- Seifrid, T. “Razgovor vpolgolosa: Pasternak’s Novel, Its Discourse, and Its Times,” in Fleishman, L. ed., *The Life of Boris Pasternak’s Doctor Zhivago* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2009), pp. 173-184.
- Sergay, T.D. “‘Blizhe k suti, k miru Bloka’: The Mise-en-Scène of Boris Pasternak's ‘Hamlet’ and Pasternak's Blokian-Christological Ideal,” *The Russian Review* 64 (2005), pp. 401-421.
- Sicher, E. “The father, the son and Holy Russia: Boris Pasternak, Hermann Cohen and the religion of ‘Doctor Zhivago,’” in Sicher, E. *Jews in Russian Literature after the October Revolution: Writers and Artists between Hope and Apostasy (Cambridge Studies in Russian Literature)* (Cambridge: Cambridge Univ. Pr., 2006), pp. 139-164.
- Slater, A.P. “Boris Pasternak’s Translation of Shakespeare,” in Fleishman, L. ed., *Eternity’s Hostage II; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2006), pp. 323-342.

- Slater, N.P. "From my Recollections," in Fleishman, L. ed., *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2009), pp. 9-17.
- Smith A. *Montaging Pushkin: Pushkin And Visions of Modernity in Russian Twentieth-century Poetry* (Studies in Slavic Literature and Poetics, vol. XLVI) (Amsterdam, New York: Rodopi B.V., 2006).
- Struve, G. "The Hippodrome of Life: The Problem of Coincidences in *Doctor Zhivago*," *Books Abroad: an international literary quarterly* vol. 44. (Norman, Oklahoma: Univ. of Oklahoma Pr., 1970), pp. 231-236.
- Terras, V. "Boris Pasternak and Romantic Aesthetics", *Papers on Language and Literature* 3, no. 1 (1963), pp. 42-56.
- Terenin, V.V., Xardžiev N.I. "O Borise Pasternake" in Nilsson, N.Á. ed., *Boris Pasternak. Essays* (Stockholm, 1976), pp. 9-25.
- Thomson, R.D.B. "Cvetaeva and Pasternak 1922-1924," in Fleishman, L. ed., *Boris Pasternak and His Times: Selected Papers from the Second International Symposium on Pasternak* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 1989), pp. 58-90.
- Tshertkov, L.K. "К вопросу о литературной генеалогии Пастернака," in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 55-62.
- Užarević, J. "Женское начало в лирике Бориса Пастернака," in Fleishman, L. ed., *Eternity's Hostage II ; Selected Papers from the Stanford International Conference on Boris Pasternak, May, 2004* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2006), pp. 174-192.
- Weststeijn, W.G. "Доктор Живаго поэтический текст" *Russian Literature* 42-3/4 (1997), pp. 477-489.
- Witt, S. *Creating creation: Reading of Pasternak's Doktor Zhivago* (Stockholm: Almquist & Wiksell Intl, 2000).
- Wilson, E. "Legend and Symbol in 'Doctor Zhivago,'" *Encounter*, June (1959), pp. 5-15.
- Witt, S. "'Nature' in Doctor Zhivago," in Fleishman, L. ed., *The Life of Boris Pasternak's Doctor Zhivago* (Stanford: Berkeley Slavic Specialties, 2009), pp. 156-172.
- Xardžiev, N.I. "Istorija odnoj stat' I ('O Borise Pasternake, ')" in Nilsson, N.Á. ed., *Boris Pasternak. Essays* (Stockholm, 1976), pp. 7-8.
- Zholkovsky, A.K. "The dynamics of adaptation: Pasternak's Second Birth," in Zholkovsky, A.K. *Text counter text: Rereadings in Russian Literary History* (Palo Alto: Stanford Univ. Pr., 1994).
- Zholkovsky, A.K. *Themes and Texts: Toward a Poetics of Expressiveness* (Ithaca: Cornell Univ. Pr., 1984).

【その他欧語文献（姓のアルファベット順）】

Calimani, R. “Boris Pasternak: essere russo e ogni costo,” in *Passione e tragedia: La storia degli ebrei russi* (Mondadori, 2006), pp. 249-268.

Calvino, I. “Pasternak e la rivoluzione,” *Passato e presente*, no. 3 (1958), pp. 360-374.

France, P. “Pasternak et le romantisme,” in *Boris Pasternak 1890-1960: Colloque de Cerisy-la-Salle (11-14 septembre 1975)* (Paris, 1979), pp. 83-92.

【日本語文献（姓のあいうえお順）】

伊藤友計『革命と詩人：帝政末期からソヴェト初期の文芸論争と B.パステルナーク』2010年度東京大学大学院人文社会系研究科提出博士論文。

伊藤博明「ラクタンティウスと『シビュラの託宣』」『埼玉大学紀要（教養学部）』第46巻、第2号、2009年、21-37頁。

伊藤博明「ヘルメスとシビュラ——シエナ大聖堂舗床に関する一考察」『イタリア学会誌』第38号、1988年、77-103頁。

井桁貞義「二十世紀のハムレット」大井邦雄編『『ハムレット』への旅立ち』早稲田大学出版部、2001年、265-282頁。

宇佐美森吉「パステルナークの散文『物語』について」『ヨーロッパ文学研究』第37号、1990年、18-33頁。

宇佐美森吉「パステルナークの初期散文『コントラオクターヴの話』における言葉と音と声」『ヨーロッパ文学研究』第36号、1989年、100-115頁。

宇佐美森吉「パステルナークの『リユーヴェルスの少女時代』——越境する少女の言語空間」伊藤一郎・宮澤淳一編『文化の透視法：20世紀ロシア文学・芸術論集』南雲堂フェニックス、2008年、41-51頁。

浦雅治『チェーホフ』岩波新書、2004年。

岡田温司『アダムとイヴ：語り継がれる「中心の神話」』中公新書、2012年。

岡田温司『マグダラのマリア：エロスとアガペーの聖女』中公新書、2005年。

岡田温司『キリストの身体：血と肉と愛の傷』中公新書、2009年。

岡田温司『黙示録——イメージの源泉』岩波新書、2014年。

梶山祐治「空気と大地のモチーフ機能——ボリス・パステルナーク『ドクトル・ジヴァゴ』試論」『スラヴ文化研究』vol. 13、2015年、31-46頁。

梶山祐治「パステルナークの作品における水の機能——初期詩から『物語』、『ドクトル・ジヴァゴ』へ」『ロシア語ロシア文学』44号、2012年、95-116頁。

- 梶山祐治「ボリス・パステルナーク『ドクトル・ジヴァゴ』における未来の表象」
『SLAVISTIKA』27号、2012年、103-118頁。
- 梶山祐治「ボリス・パステルナークの作品における稀薄な父親像」『SLAVISTIKA』25号、
2010年、87-103頁。
- 梶山祐治「未完の「天国篇」——ボリス・パステルナーク『盲目の美女』」『SLAVISTIKA』
26号、2011年、17-30頁。
- 加藤有子『ブルーノ・シュルツ：目から手へ』水声社、2012年。
- 亀山郁夫『熱狂とユーフォリア：スターリン学のための序章』平凡社、2003年。
- 川崎淡『いまソ連の知識人は何を考えているか』朝日新聞社、1990年。
- 工藤正広『ドクトル・ジバゴ論攷』北海道大学図書刊行会、1990年。
- 工藤正広『パステルナーク研究・詩人の夏』北海道大学図書刊行会、1988年。
- 工藤正広「パステルナークとマヤコフスキー：詩集の上に書かれた二つの献詩から」『現代
詩手帖』1997年4月号、思潮社、1997年、210-220頁。
- 工藤正広「ブロークの『ねこやなぎ』』『えうみ』白馬書房、創刊号、1975年、29-31頁。
- 工藤正広『永遠と軛——ボリス・パステルナーク評伝詩集』未知谷、2015年。
- 工藤正広『ロシア・詩的言語の未来を読む——現代詩 1917-1991』北海道大学図書刊行会、
1993年。
- 郡伸哉「ロシア語のСТИХИЯ（スチヒーヤ）：ロシア人の人間観・言語観をのぞく窓」『類
型学研究』（1）、類型学研究会（京都）、2005年、131-166頁。
- 『聖書』新共同訳、日本聖書協会、1998年。
- 佐藤信夫『レトリック感覚』講談社学術文庫、1992年。
- 高橋康也・河合祥一郎編注『ハムレット』大修館書店、2001年。
- 多木浩二『眼の隠喩：視線の現象学』ちくま学芸文庫、2008年。
- 竹下節子『「弱い父」ヨセフ：キリスト教における父権と父性』講談社選書メチエ、2007年。
- 田中陽兒・倉持俊一・和田春樹編『世界歴史大系 ロシア史2』、山川出版社、1994年。
- 土肥恒之『「死せる魂」の社会史：近世ロシア農民の世界』日本エディタースクール出版部、
1989年。
- 沼野充義「パステルナーク／ツヴェターエワ／リルケの恋文」『小説トリッパー』朝日新聞
社、1997年春季号、1997年、58-61頁。
- 沼野充義『徹夜の塊 ユートピア文学論』作品社、2003年。
- 福田恆存『人間・この劇的なもの』新潮文庫、1960年。
- 前木祥子『パステルナーク』清水書院、1998年。
- 前木祥子「パステルナークと新生ソヴェト連邦」『社会科学研究』116、第40巻・第一号、

- 1994年、303-321頁。
- 前木祥子「抒情詩への回帰——パステルナークの詩集『第二の誕生』について」『文化の透視法：20世紀ロシア文学・芸術論集』、23-40頁。
- 前木祥子「パステルナークの伝記的研究——ロシア革命以前を中心として——」『ロシア文化研究』早稲田大学ロシア文学会、1996年、1-15頁。
- 前田和泉「詩と音楽、詩の音楽——ボリス・パステルナーク「Давай ронять слова»分析」『スラヴ文化研究』東京外国語大学、vol. 12、2014年、3-16頁。
- 前田和泉『マリーナ・ツヴェターエワ』未知谷、2006年。
- 武藤洋二『転職の運命：スターリンの夜を生きた芸術家たち』みすず書房、2011年。
- 水野忠夫『ロシア文化ノート』南雲堂フェニックス、2001年。
- 村田真一「20世紀ロシア演劇における台詞と仮面：N. エヴレイノフとM. ブルガーコフの戯曲を例に（演劇とその成立要素）」『青山学院大学総合研究所人文学系研究センター研究叢書』15、2000年、53-75頁。
- 八木勇「音楽に託す心の交歓：パステルナークとバーンステイン」『週刊朝日』10月4日号、朝日新聞社、1959年、87-88頁。
- 矢沢英一『帝政ロシアの農奴劇場：貴族文化の光と影』新読書社、2001年。
- 柳富子「スマローコフの『ハムレット』—死から生への変容—」『『ハムレット』への旅立ち』、237-264頁。
- アウグスティヌス（服部英次郎・藤本雄三訳）『神の国（四）』岩波文庫、1986年。
- アポロドーロス（高津春繁訳）『ギリシア神話』岩波文庫、1979年。
- イヴィンスカヤ、オリガ（工藤正広訳）『パステルナーク 詩人の愛』新潮社、1982年。
- イエイツ、フランセス（藤田実訳）『世界劇場』晶文社、1978年。
- イエイツ、フランセス・A.（青木信義ほか訳）『記憶術』水声社、1993年。
- イリイチ、イヴァン（玉野井芳郎訳）『ジェンダー：女と男の世界』、岩波モダンクラシックス、2005年。
- ウェルギリウス（泉井久之助訳）『アエネーイス（上）』岩波文庫、1997年。
- ウェルギリウス（泉井久之助訳）『アエネーイス（下）』岩波文庫、1997年。
- ヴォルテール（植田祐次訳）『カンディード他五篇』岩波文庫、2005年。
- オーウェル、ジョージ（小林歳雄役）『オーウェル小説コレクション5 空気を求めて』晶文社、1984年。
- カルヴィーノ、イタロ（須賀敦子訳）『なぜ古典を読むのか』みすず書房、1997年。
- カンパネッラ、トマーゾ（近藤恒一訳）『太陽の都』岩波文庫、1992年。
- クリュチェフスキー（土肥恒之訳）『ロシア農民と農奴制の起源』未来社、1982年。

クルマン、O. (前田護郎訳)『キリストと時』岩波書店、1957年。

ゲーテ (高橋義孝訳)『ファウスト (1)』新潮文庫、1967年。

ゲーテ (高橋義孝訳)『ファウスト (2)』新潮文庫、1968年。

コールキナ、E. (亀山郁夫訳)「独裁者と詩人：ツヴェターエワの抒情的探究」『へるめす』41号、岩波書店、1991年、156-163頁。

ザイオンチコーフスキー、ペ・ア (増田富壽・鈴木健夫訳)『ロシヤにおける農奴制の廃止』早稲田大学出版部、1983年。

シェイクスピア (中野好夫訳)『ロミオとジュリエット』新潮文庫、1996年。

シェイクスピア (福田恆存訳)『お気に召すまま』新潮文庫、1981年。

シェイクスピア (福田恆存訳)『ハムレット』新潮文庫、1967年。

ソポクレス (福田恆存訳)『オイディプス王・アンティゴネ』新潮文庫、1984年。

ソロヴィヨフ (御子柴道夫訳)「世界終末論——三つの会話」『V・ソロヴィヨフ選集 5 世界終末論』東宣出版、1973年。

ソクタグ、スーザン (木幡和枝訳)「1926年——パステルナーク、ツヴェターエワ、リルケ」『同じ時のなかで』NTT出版、2009年、39-48頁。

ダンテ (平川祐弘訳)『神曲』河出書房新社、1992年。

トルストイ、レフ (宇野喜代之介訳)『闇の力』慧文社、2008年。

ニーチェ (氷上英広訳)『ツァラトゥストラはこう言った (上)』岩波文庫、1978年。

ニーチェ (氷上英広訳)『ツァラトゥストラはこう言った (下)』岩波文庫、1982年。

ハイネ、ハインリッヒ (木庭宏・鈴木謙三・鈴木和子・深見茂訳)『『旅の絵』より』(ハイネ散文作品集〈第2巻〉)』木庭宏編、松籟社、1990年。

ハクスリー、オルダス (黒原敏行訳)『すばらしい新世界』光文社古典新訳文庫、2013年。

パステルナーク (川端香男里訳)「盲目の美女」『現代劇集：筑摩世界文学大系 68』筑摩書房、1974年、188-231頁。

パステルナーク、ボリス (三木卓訳)「空路」フセヴォロド・B・イヴァノフ『ロシア短篇 24』原卓也編、集英社、2000年、266-278頁。

パステルナーク、ボリス (江川卓訳)『ドクトル・ジバゴ (上)』新潮文庫、1989年。

パステルナーク、ボリス (江川卓訳)『ドクトル・ジバゴ (下)』新潮文庫、1989年。

パステルナーク、ボリス (草鹿外吉訳)『パステルナーク自伝：自伝的記録・人びとと状態』虎見書房、1969年。

パステルナーク、ボリス、フレイデンベルク、オリガ (江川卓・大西祥子訳)『愛と詩の手紙：ボリス・パステルナーク＋オリガ・フレイデンベルク 往復書簡集 1910-1954』時事通信社、1987年。

パステルナーク、ボリース（工藤正廣訳）『ドクトル・ジヴァゴ』未知谷、2013年。
パステルナーク、ボリース（工藤正廣訳）『パステルナーク全抒情詩集』未知谷、2011年。
パステルナーク、ボリース（工藤正廣訳）『物語』未知谷、2010年。
パステルナーク、ボリース（工藤正廣訳）『リュヴェルスの少女時代』未知谷、2010年。
パステルナーク、ジナイーダ（前木祥子訳）「パステルナーク回想」『中央公論文芸特集』
秋季号、1991年、10-80頁。
ハップズ、ジョアンナ（坂内徳明訳）『マザー・ロシア：ロシア文化と女性神話』青土社、
2000年。
ビリントン（藤野幸雄訳）『聖像画と手斧—ロシア文化史試論』勉誠出版、2000年。
ファーガソン、フランシス（山内登美雄訳）『演劇の理念』未来社、1958年。
ギラン、フェリックス編（小海永二訳）『ロシアの神話』青土社、1993年。
フェルトリネッリ、カルロ（麻生久美訳）『フェルトリネッリ：イタリアの革命的出版社』
晶文社、2011年。
フォン・クライスト、ハインリッヒ（佐藤恵三訳）「マリオネット劇場について」服部正編
『人形（書物の王国7）』国書刊行会、1997年、203-210頁。
プリニウス（中野定雄、中野里美、中野美代訳）『プリニウスの博物誌6：第34巻—第37巻
（縮刷版）』雄山閣、2013年。
フロイト（中山元訳）『ドストエフスキーと父親殺し／不気味なもの』光文社古典新訳文庫、
2011年。
ベルクソン、アンリ（合田正人・松井久訳）『創造的進化』ちくま学芸文庫、2010年。
モア、トマス（平井正穂訳）『ユートピア』岩波文庫、1957年。
モローゾフ（中本信幸訳）『シェイクスピア研究』未来社、1961年。
ロトマン、ユーリー・ミハイロヴィチ（桑野隆・望月哲男・渡辺雅司訳）『ロシア貴族』筑
摩書房、1997年。
ヤコブソン、ロマン・オシポヴィチ（磯谷孝訳）「詩人パステルナークの散文についての覚
書」篠田一士編『世界の文学 38 現代評論集』集英社、1967年、263-279頁。
ヤーコブソン、ロマーン（川本茂雄編）『ロマーン・ヤーコブソン選集（3）』大修館書店、
1986年。

【オンライン文献】

Пастернак Е.Б. «Доктор Живаго» в 45 лет: сын Пастернака раскрывает подробности
появления на свет романа. [http://www.rg.ru/Anons/arc_2002/1025/3.shtml] (2015年3月30
日閲覧).

Central Intelligence Agency, [<http://www.foia.cia.gov/collection/doctor-zhivago>] (2016 年 10 月 31 日閱覽).

論文の内容の要旨

論文題目 ボリス・パステルナーク『ドクトル・ジヴァゴ』におけるモチーフの構造研究

氏 名 梶山 祐治

本論文は、20世紀ロシアを代表する詩人ボリス・パステルナーク（1890-1960）が1945年から1955年までおよそ10年の歳月をかけてライフワークとして執筆した唯一の長編小説、『ドクトル・ジヴァゴ』のテキスト分析をおこなうものである。基本的な方法としては、モチーフを手がかりとしたプロット分析を主眼に置いている。ここでいう「モチーフ」とは、ジェラルド・プリンスのいう「主題の最小単位」を踏まえたものであり、タイトルにある「モチーフの構造」とは、『ドクトル・ジヴァゴ』をふくむロシア文学の研究において使われるロシア語の用語「мотивная структура」の日本語訳である。この用語は作品の「シユジェート сюжет」とともに問題にされることが多いが、本研究は、モチーフを手がかりとして、表面上は目立たない作品構成の原理になっているプロットを読み解くことが狙いである。そのうえで、4つの章からなる各章では、異なるモチーフを用いた異なる方法による解釈が試みられる。その際、詩、短・中編小説や戯曲など、『ドクトル・ジヴァゴ』以外のパステルナーク作品も可能な限り参照することにする。これは本論文が、モチーフをパステルナークの書いたテキスト全体に通底するものとして捉え、その結果を長編小説読解に役立てる、という方法を前提にしているためである。

先行研究を整理・概観した序章につづく、各章の内容は以下のように要約される。

第1章「モチーフ機能とプロット解釈」では、特定のモチーフが小説内で果たす機能を調べ、その機能をプロット解釈に応用する。モチーフの用例から帰納的に得られた機能を用いて小説の各場面で秘められたプロットを明らかにする、という方法が本章の特徴となっている。焦点を当てるのは、四大すなわち火、空気、大地、水の各モチーフで、パステルナーク作品における自然の重要性については何度も指摘されながら、個々のモチーフが果たす役割について論じられることはきわめて少ない、という事情を考慮している。『ドクトル・ジヴァゴ』におけるこれら4つのモチーフの重要性は一様ではなく、その機能もそれぞれ異なっている。しかし、それらの均一でない自然のモチーフ群がパステルナーク作品の特色でもあり、1-1から1-4にかけての各四節でテキストにおける各要素のプロット展開のための有機的な働きを見ることで、あらためて自然の重要性が具体的に理解される。

第2章「意味の変化するモチーフ」では、「未来 будущее (あるいは грядущее)」の使用例を調べ、テキスト上の意味の変化をモチーフとみなして辿っていく。そこで観察されるのは、当初、主人公を中心とする登場人物たちによって肯定的に言及されていた「未来」が、次第に希望や期待のニュアンスを失っていき、否定的な意味の言葉に転じていく様子である。小説の舞台である20世紀前半のソ連においてユートピア的な含意を持つこの言葉は、ユートピア文学ないしアンチユートピア文学という、この小説の注目されることの少ない側面を考えることの一助ともなる。小説の序盤で子供だった主人公たちが思い描いていた「未来」が小説の結末で実現することはなく、主人公の死後にもなお「未来」という言葉が用いられていることは、一概にはユートピア (あるいはアンチユートピア) 小説と見なすことのできない、特殊な一面を反映している。ここで参照されるのは、第一次五カ年計画の開始と一致するために象徴的な意味を巡って先行研究でもしばしば論じられてきた、主人公の死の年=1929年をめぐる議論であり、最終的には、パステルナークがすでに1913年に理論化していたテーゼ「芸術は不死」の理念が、この小説でも貫かれていることが確認される。ここでは、小説の最後に置かれた「ユーリイ・ジヴァゴ詩篇」の位置付けを改めておこなうことを意図している。

第3章「モチーフがつくる舞台」は、『ドクトル・ジヴァゴ』において一見あまり目立たない、演劇に関連した「演じることのモチーフ」を手がかりに、モチーフが作品世界の土台となっている様子を考察する。長編小説においてこのモチーフはそれほど目立っているわけではないが、初期の詩・散文作品にはじまり遺作となった戯曲『盲目の美女』にいたる

まで、パステルナークの作品に一貫して見出すことができるものである。3-1「詩作品におけるシェイクスピアの表象」で初期詩作品における「わたし」が演じている例の分析から出発し、3-2で初・中期の散文作品『アペレスの線』、『トゥーラからの手紙』、『物語』の三作品を演じることのモチーフに従って読み直す。この二節で扱う作品は、一部執筆時期が重なりながらも、これらの作品に現れている演じることのモチーフの様態は、それぞれ異なっている。しかし、このように形を変えながらもつねに存在してきたモチーフだからこそ、『ドクトル・ジヴァゴ』においても独自の世界観表現に寄与することになったと考えられる。

長編小説を具体的に検討する3-3では、小説のセノグラフィーを主人公の成長とともに三段階に分けて論じている。3-3-1では、演じる存在として繰り返し描かれる少女時代のヒロインに関して、あたかも第四の壁によって隔てられているかのように主人公が彼女を眺めるだけの存在に留まっていることと合わせて考え、「演じることのモチーフ」の観点から解釈をおこなう。3-3-2では、成人したジヴァゴが執筆している原稿が「演技」と名づけられている点に着目し、明かされることのないこの原稿の内容を主人公の立場と照応することで、同モチーフを取り出す。そしてこの章の結論として3-3-3で論じるのは、主人公ジヴァゴが著した25の詩篇のうちのひとつ「ハムレット」を筆頭とする、ハムレットを演じる主人公の形象である。「ハムレット」の影響は、創作活動の最初期から戯曲執筆の意欲を持ち、もともとシェイクスピアへの関心が強く『ハムレット』をどの文学作品よりも高く評価していたパステルナークが、1941年の同戯曲の翻訳作業を経て、その影響を長編小説に反映させた結果でもある。ここでは、未完の『盲目の美女』草稿で農奴俳優の主人公が独自の『ハムレット』創造を夢見ていることも参考し、主人公ジヴァゴの造型に大きな影を落としている「ハムレット」を、『ドクトル・ジヴァゴ』が世界劇場的に展開される要因として考える。

第4章「父と母のプロット」では、パステルナークの登場人物でもっとも存在感が薄いといっても過言ではない、主人公を中心とする主要登場人物の父親に注目し、最終的に『ドクトル・ジヴァゴ』における「父」を明らかにすることを目的にしている。パステルナークと実の父レオニードとの個人的な関係は、良好なものだったことが知られている。しかし、パステルナークの作品で「父」がつねに稀薄な存在であることは、どのような理由によるものなのか。本章はそうした問題意識から出発している。

まず、4-1では『ドクトル・ジヴァゴ』における父と子の関係をプロットとして迎っている。父親の存在が稀薄である事実を確認する。4-2では、同じく父親が目立たず威厳を奪われた存在として登場する短編『空路』、戯曲『盲目の美女』の二作品を比較参照する。息子

に実の父親と養父のふたりの「父」があてがわれることで二重に弱体化された「父」は、この問題が『ドクトル・ジヴァゴ』に限らない、パステルナークにとって作品設定の根幹に関わる根深いものであることを示している。こうした作業を踏まえた上で、4-3-1では長編小説に帰り、「母」の存在にも注意を払う。作者の女性性への共感から発展的に大きな意味を持つことになった「母」は、女性名詞のロシアや母なる大地のイメージにも重ねられ、「父」の稀薄さを補っているかのようなのである。「父」の存在を明らかにする4-3-2では、父の死を反復しているかに見える主人公の死が、唯一自殺でないという点によって、父殺しとは一線を画した父を超克する方法となっていることを指摘する。さらに、作品世界のなかでは偏ってみえる「母」と「父」の均衡だが、小説の最後に付属する主人公が遺した韻文テキスト「ユーリイ・ジヴァゴ詩篇」に登場する大文字の「父」＝神の用例が、散文テキストにおける「父」の不足分を補うことになっていることを論じる。それは、作者の父であるユダヤ系のレオニードが代表した旧約聖書的世界観を克服する、新約的世界観の提示でもある。

終章ではまとめとして、第1章から第4章にかけて基本的に独立しておこなってきた読解のモチーフが、『ドクトル・ジヴァゴ』のテキストでどのように並列しているかを具体的に例示している。第1章から第4章にかけて扱ったモチーフは、それ自体が完結した小説の新しい読み方を提示するものである。それにくわえて、これらのモチーフが同時に存在する例を引くことにより、本論文が目指した、異なるモチーフを用いた異なる方法による解釈が同時に可能であることを示した。

本論文は、モチーフを用いた分析を基本的な方法として共有しながら、各章の分析過程およびそこで得られる結果は、まったく異なっている。それは、様々な読み方が可能であることがたびたび指摘されてきたこの小説に対して、異なるモチーフを同時に用い、意味の多層的なテキストをさまざまな角度から照射する、という本研究が選択した読み方の結果でもある。ある一定の方法論に基づいた読解の結果ではなく、複数のモチーフを拠り所とした複数のプロットを浮かび上がらせることにより、『ドクトル・ジヴァゴ』のテキストが、複数のモチーフが織物のように組み合わせられ、複数のプロットから成る物語を紡ぎだすテキストとなっていることが明らかにされた。